

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 63 · 3. april
Sesjonen 2018–2019

Møte onsdag den 3. april 2019 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr.63):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Det foreligger en rekke permisjons-søknader:

- fra representanten Ove *Trellevik* om permisjon i tiden fra og med 5. april til og med 11. april, fra representanten Åsmund *Aukrust* om permisjon i tiden fra og med 7. april til og med 11. april og fra representanten Marit *Arnstad* om permisjon i tiden fra og med 9. april til og med 11. april – alle for å delta i Den interparlamentariske unions 140. sesjon i Doha, Qatar
 - fra representantene Knut Arild *Hareide* og Marianne *Marthinsen* om permisjon i dagene 9. og 10. april – begge for å delta i Verdensbanken og Det internasjonale pengefondets parlamentarikerkonferanse i Washington
 - fra representantene Lise *Christoffersen* og Petter *Eide* om permisjon i tiden fra og med 9. april til og med 11. april og fra representanten Morten *Wold* om permisjon i dagene 9. og 10. april – alle for å delta i Europarådets parlamentariske forsamlings vårsesjon i Strasbourg
- Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Akershus, Mani *Hussaini*, foreligger søknad om fritak for å møte i Stortinget under representanten Åsmund Aukrusts permisjon på grunn av foreldrepermisjon.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:
For Akershus fylke: Elisabeth *Fanghol* 9.–11. april
For Buskerud fylke: Tone Heimdal *Brataas* 9. og 10. april og Anne *Sandum* 9.–11. april
For Hordaland fylke: Sigurd *Hille* 9.–11. april og Torill *Selsvold Nyborg* 9. og 10. april
For Oslo: Zaineb *Al-Samarai* 9. og 10. april og Olivia *Corso Salles* 9.–11. april
For Nord-Trøndelag: Bjørn Arild *Gram* 9.–11. april

Presidenten: Representanten Siv Mossleth vil fremsette et representantforslag.

Siv Mossleth (Sp) [10:02:15]: På vegne av Sandra Borch, Ole André Myhrvold og meg selv vil jeg fremme

et forslag om å bevare ærfuglene og den spesielle kystkulturen i de tradisjonelle egg- og dunværene.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe vil fremsette et representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:02:47]: Eg vil på vegner av stortingsrepresentantane Nils T. Bjørke, Per Olaf Lundteigen, Marit Knutsdatter Strand og meg sjølv fremja forslag om openheit om prioriteringar i det offentlege helsevesenet og å avslutta praksisen med hemmeleg-hald av Statens Legemiddelverk sitt avgjerdsgrunnlag og kost-nytte-vurderingar av nye legemiddel.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:03:12]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Torbjørn Røe Isaksen, Frank Bakke-Jensen og Dag-Inge Ulstein vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Anniken Huitfeldt.

Anniken Huitfeldt (A) [10:03:47]: Det er jo alltid spennende hvem jeg nå skal spørre. Det blir i hvert fall ikke næringsministeren. Det blir ham som er her for første gang i spørretimen, nemlig utviklingsministeren. Og vi ønsker ham velkommen hit, for det er viktig med et godt samarbeid med Stortinget om utviklingspolitikk.

Det har dessverre blitt en trend internasjonalt å angripe kvinners rett til å bestemme over egen kropp. Et gjentagende angrep er den velkjente «global gag rule». I forrige uke ble vi møtt med den foruroligende nyheten om at Trump-administrasjonen nok en gang har utvidet den. I førersetet så vi den amerikanske utenriksministeren, som sa at han ville få has på det han kaller den globale abortindustrien. Det betyr at alle organisasjoner som driver med noen form for samarbeid med organisasjoner som driver med abortveiledning – altså samarbeid! – også blir rammet. De får redusert støtten sin umiddelbart og kuttet den. Vi vet at denne regelen rammer kvinners rett til abort i utsatte krigsområder og i flyktningleirer. Men ikke bare det: Det rammer også arbeidet til organisasjoner som driver med prevensjonsmidler, behandling av gravide kvinner, dem som lever med hiv, arbeidet mot tuberkulose og malaria, og mobile helsestasjoner for mødre og deres barn – dersom or-

ganisasjonen også samarbeider med noen som driver med abortveiledning.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvorfor har han ikke uttalt seg om endringene innen «global gag rule», og hva mener han om disse endringene?

Statsråd Dag-Inge Ulstein [10:05:39]: Takk for velkomstordene. Det er alltid kjekt å få det når en er på nye plasser.

Regjeringens politikk ble jo veldig klar og tydelig i forbindelse med den innføringen i fjor høst. Den viste nettopp til hvordan vi gikk inn og kompenserte for de nedtrekkene som ble en konsekvens av den politikken som ble ført. I dag er det lagt fram – jeg tror bare det er noen minutter siden det ble offentliggjort – hva som er bistandsmidlene våre fra i fjor, og hvilke felt som ble prioritert. Der viser en nettopp til at SRHR-området er et av de områdene som hadde den største økningen i fjor. Fra regjeringens side har man altså økt støtten til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, i tråd med både utviklingsmeldingen og de handlingsplanene som foreligger for kvinners rettigheter og likestilling. Der er det en politikk som ligger fast fra regjeringens side, og som vi også vil komme til å følge opp i fortsettelsen.

Anniken Huitfeldt (A) [10:06:48]: Jeg tror jeg bare må gjenta spørsmålet mitt. Dette er – som statsråden redegjorde for – velkjent. Vi har ønsket å kompensere enda mer, for det er ikke nok til å kompensere for alle de tilbudene som blir rammet av dette. Helsestasjonene for ungdom i Mosambik legges ned på grunn av «the global gag rule». Mitt spørsmål er: Hva mener statsråden om «the global gag rule», og hvorfor har han ikke uttalt seg om dette?

Statsråd Dag-Inge Ulstein [10:07:18]: Det har vært flere anledninger der vi har både uttalt oss og kommunisert rundt det som har vært regjeringens politikk, også fra den statsråden som står her.

Jeg tror at noe av det viktige arbeidet vi har gjort med hensyn til utdanning, seksualundervisning og andre deler av de rettighetene som er der, har vært viktig for oss i møte med myndighetene ute. Vi ser det også igjen i de prioriteringene som blir gjort her hos oss. Den politikken som regjeringen fører, ligger fast, og den vil også være førende i fortsettelsen.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Marianne Marthinsen.

Marianne Marthinsen (A) [10:08:14]: Jeg vil også gjerne ønske utviklingsministeren hjertelig velkommen til Stortinget, men jeg må si at jeg ikke blir helt beroliget av de svarene vi får på de innledende spørsmålene her, for det vi er ute etter, er svar på hvor utviklings-

ministerens stemme er når kvinners rettigheter og seksuelle og reproduktive rettigheter angripes så fundamentalt som det vi har sett nå i det siste, og da særlig med denne veldig dramatiske utvidelsen av «global gag rule».

Dette kommer til å ramme alle aktivitetene til hjelpeorganisasjoner som mottar den aller minste form for støtte fra føderale myndigheter i USA, også prosjekter som er finansiert av andre midler, f.eks. fra private givere. Det handler ikke bare om reproduktive rettigheter, det handler også om kampen mot hiv/aids, tuberkulose, malaria, osv.

Så da prøver vi igjen: Kan statsråden klart og tydelig fordømme «the global gag rule», og da i særdeleshet den siste utvidelsen av den?

Statsråd Dag-Inge Ulstein [10:09:21]: Det er jo slik at regjeringen har arbeidet veldig bredt og hardt for å fremme likestilling og kvinners rettigheter på mange av de områdene som var nevnt her. Det har også vært satt under press ved internasjonale forpliktelser rundt dette. Det har vært viktig for regjeringen også, bl.a. rundt «She Decides»-initiativet som har vært, som Norge har støttet helt fra begynnelsen av, og som nå kultur- og likestillingsminister Trine Skei Grande har overtatt rollen som den norske lederen for.

Vi kommer til å fortsette det viktige arbeidet for kvinners rettigheter og for å fremme likestilling, og det vil også være noe av det aller viktigste jeg gjør i bistands- og utviklingspolitikken.

Presidenten: Marianne Marthinsen – til oppfølgingsspørsmål.

Marianne Marthinsen (A) [10:10:16]: Vi får altså ikke noen tydelig fordømmelse her. Det er ikke budsjettprioriteringene for inneværende år vi spør om, for dem er vi fullstendig klar over.

Denne regelen «the global gag rule» er lite annet enn en symbolmarkering som republikanske presidenter helt rutinemessig gjør hver gang de inntar kontoret, og de gjør det nok for å tilfredsstille egne konservative velgere. Det er i hvert fall lettere å gjøre det på denne måten enn å angripe rettighetene til amerikanske kvinner.

Det vi kan slå fast, er at dette ikke handler om faktisk å ønske å redusere antall aborter i verden. Dette er en regel som har vært operativ før, det har vært undersøkt før hva konsekvensene av den er, og det paradoksale er jo at når tilgangen til reproduktive rettigheter, prevensjon og informasjon om familieplanlegging forsvinner, går aborttallene opp. Dette finnes det god dokumentasjon på. Så kan statsråden i hvert fall anerkjenne at denne «global gag rule» ikke handler om å få færre aborter?

Statsråd Dag-Inge Ulstein [10:11:19]: Jeg tror at det beste svaret som ble gitt, og som var den synlige effekten av det, var at regjeringen gikk inn og støttet, kompenserte med det og var en tydelig støttespiller i det viktige arbeidet som pågår, og styrket det. Selv om det ikke er budsjettallene som skal styre, er det jo der det vises veldig tydelig. Og igjen: Der kom det nettopp resultat i dag som viser at det er et område som har blitt styrket, og et område som er viktig for regjeringen.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:12:07]: Spørsmålet mitt går til forsvarsministeren.

I møte mellom Forsvarsdepartementet, tillitsvalde i Forsvaret og politikarar i Andøy sommaren 2018 vart kostnader for MPA på Evenes anslått til 1,083 mrd. kr. Seinhausten 2018 sa Ingvild Melvær Hanssen, fagsjef i Finansdepartementet, at prosjektet rundt MPA på Evenes låg på om lag 1,4 mrd. kr. I investeringsproposisjonen til Stortinget ber regjeringa no om 1,8 mrd. kr til etablering av MPA på Evenes.

Kan statsråden garantere at det ikkje vert ytterlegare auka kostnader i samband med etablering av MPA på Evenes?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:13:06]: Arbeidet med å bygge opp Evenes til en QRA-base, altså en jagerflybase, og en MPA-base for overvåkingsflyene er i rute i henhold til de beslutningene som er gjort i Stortinget.

Det er kostnadsoverslag som går på MPA-delen, og kostnadsoverslag som går på det med jagerflyene, og så er det en del av kostnadene som vil være felles for dem, fordi vi også vil bygge opp en base.

Vi har et overslag med en usikkerhetsberegning, så vi har sagt at vi totalt kan komme opp på rundt 4,34 mrd. kr – da tenker vi på begge prosjektene. Prosjektet er nå kommet så langt at den statlige reguleringsplanen er i Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Den vil sette mer presise krav til støy, utslipp og hvilke kompensierende tiltak som må gjøres i dette prosjektet.

Vi har ingen indikasjoner hittil på at vi vil sprengde de grensene vi har satt for prosjektet MPA og QRA på Evenes.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:14:38]: Eg takkar for svaret. Då denne saka vart handsama, gjekk Arbeidarpartiet og regjeringa inn for ein ny MPA-base på Evenes, mens Senterpartiet og fleire andre gjekk inn for å behalde ei delt løysing mellom Andøya og Evenes.

Kan statsråden gjere greie for kor stor meirkostnadsdifferansen mellom alternativet som regjeringa og

Arbeidarpartiet har gått inn for på Evenes, og ei delt løysing til sjuande og sist vil verte når dette prosjektet er avslutta – når kostnadene for etablering av MPA på Evenes tilsynelatande aukar med 400 mill. kr i kvartalet?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:15:25]: Da valget om å gå for én løsning med MPA og QRA på Evenes ble gjort, var det mange regnestykker som lå til grunn. Ett av disse regnestykkene var at det er 200 mill. kr billigere i året å drifte én base kontra å drifte to baser. I ettertid har det kommet et behov for luftvern på den basen. Det gjør at investeringskostnadene og driftskostnadene på én base vil gjøre regnestykket enda bedre. Det vil bli billigere og gi større besparelser å drifte én base kontra å drifte to baser – når vi nå ser for oss at vi da må ha luftvern også på Andøya.

Regnestykkene vi har lagt fram gjennom perioden, er innenfor de usikkerhetsrammene vi har lagt til grunn. Når det kommer mer kunnskap, vil også kostnadene komme tydeligere fram, men innenfor de usikkerhetsrammene som er lagt for prosjektene, er vi ennå på trygg grunn.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Liv Signe Navarsete.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:16:30]: Eg takkar for svaret, men eg er veldig i tvil om det er dekkjande, for i KS1 vart det òg rådd til at ein burde sjå etter alternative flystasjonar for innfasing av P8, og det er mange kostnader som me rett og slett ikkje veit enno. Statsråden seier at den statlege reguleringsplanen no er i Kommunaldepartementet. Det handlar om utslepp, der Avinor har stilt mange spørsmål ved om ein i det heile kan handtere den auka mengda med utslepp som ein kan få med den store aktiviteten, og det handlar om mange andre spørsmål.

Vil statsråden følge opp rådet frå KS1 om å sjå etter alternative flystasjonar, og er Andøya ein aktuell flystasjon i så måte?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:17:19]: Da KS1 kom, var den tydelig på at vi er innenfor de beregningene som var gjort. Hvis vi skal følge resonnementet til representanten Navarsete, må vi sette alle tallene i en tidlig prosjektfase som fasittall, men de er jo ikke det. Når staten investerer, sier vi at vi setter en sum, og så har vi en usikkerhetsfaktor rundt det – det kan være P50 eller P85, alt etter hvor stor ramme skal være.

Jeg sier at når det kommer mer kunnskap – og dette gjelder alle statlige investeringsprosjekter – til prosjektet, så kommer man nærmere og nærmere sannheten om hva det vil koste. Det fører til at det kan komme økte kostnader. Det har det gjort her, men vi er innenfor de

usikkerhetsrammene, de beregningsrammene, vi la da vi gikk inn for dette prosjektet. Det er ingenting i de tallene som nå er kommet fram, som tilsier at ikke avgjørelsen er tatt på bakgrunn av riktige tall, riktig kunnskap. Det vil bli billigere å drifte én base enn å drifte to, derfor ga KS1 oss sikkerhet for de vedtakene vi har gjort, ikke mer usikkerhet.

Presidenten: Liv Signe Navarsete – til oppfølgings-spørsmål.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:18:31]: Takk for svarret.

Det er veldig mykje usikkerheit knytt til kostnaden enno, som eg sa. Eg synest ikkje det er tryggande det som statsråden seier.

Avinor har ansvaret for sivil luftfart på Evenes. Me stilte spørsmål til samferdsleministeren om kva for ekstrakostnad det vil verte av at MPA-basen skal dit. Det kunne han ikkje gi oss noko svar på. Avinor er frustrert over at dei ikkje får avklart viktige driftsspørsmål knytt til oppgåvene sine, ikkje minst korleis oppgåvene skal fordelast mellom Forsvaret og Avinor. Her snakkar me om store kostnader.

Spørsmålet mitt er: Er avtalen med Avinor no i hamn, og kor store kostnader må Forsvaret bere av dei investeringane Avinor må gjere på Evenes på grunn av flyttinga av MPA-basen frå Andenes?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:19:22]: Dette er et veldig godt spørsmål, og det gir meg muligheten til å rydde litt opp i det.

Den statlige reguleringsplanen, som nå ligger i Kommunaldepartementet, vil sette grenser for støy, utslipp og aktiviteten på Evenes. Det vil legge grunnlaget for en samarbeidsavtale mellom Forsvarsbygg og Avinor, som igjen kan fordele kostnadene i henhold til den aktiviteten som skal være der. Dette er en helt normal prosedyre.

Det er ganske oppsiktsvekkende at Senterpartiet mener vi skal springe inn i forkant av en reguleringsplan og skrive en avtale med Avinor om kostnadsfordeling. Nei, vi vil vite om kravene til støy og sikring, og vi vil vite om kravene til utslipp, vi vil vite om kravene til den aktiviteten som skal være der. Det bli regulert i den reguleringsplanen som nå ligger i Kommunaldepartementet. Da tilfører vi kunnskap til saken. Avinor og Forsvaret kan sette seg ned og bli enige om en samarbeidsavtale på Evenes lufthavn, noe som har vært en forutsetning hele tiden.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:20:38]: Mitt spørsmål går til næringsminister Røe Isaksen.

Klimakrisa er menneska si desidert største utfordring. Demonstrasjonen utanfor her, der 40 000 elevar gjekk til klimastreik – mange av dei er kanskje her og følger med på denne spørjetimen i dag – er også eit vitnesbyrd om alvoret i situasjonen. Vi skal i løpet av elleve år halvere utsleppa i Noreg. Samtidig skal vi skape fleire hundretusen nye, grønne arbeidsplassar i næring og industri, som skal ta over for den rolla som petroleum har i dag, og vi må gjere det samtidig som vi reduserer forskjellane i samfunnet. Vi treng med andre ord ein ny, grøn deal, ein plan for korleis vi skal kome oss ut av den situasjonen vi er i i dag, slik vi gjør på samfunnsområde der vi har store utfordringar – f.eks. har vi Nasjonal transportplan, vi har ein forsvarsplan osv. Det blir på same måten som vi har løyst det i tidlegare tider når vi har stått overfor ei djup krise, i mellomkrigstida, slik som vi gjorde det etter krigen, og slik som vi planla da den første olja blei funnen – altså at staten går aktivt til verks.

Dette er jo ei utfordring som verkeleg er mat for ein offensiv næringsminister. Vi treng ein næringsminister som tar dette alvoret verkeleg inn over seg. Men i ei pressemelding frå regjeringa signaliserer statsråden kva som er hans viktigaste sak som næringsminister. Det er gjennomgang av verkemiddelapparatet. Han ønskjer å «bli bedre på å kutte ut ordninger som ikke fungerer, og prioritere det som fungerer». Og vidare: «Vi vet ennå ikke hvilke endringer som vil komme ut av denne gjennomgangen ...». Ikkje med eitt ord i denne varslinga frå statsråden seier han noko om den store krisa vi står overfor som samfunn. Er det slik at statsråden sit på kontoret og ryddar i verkemiddel mens huset står i brann?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:22:45]: Det er ikke så rart at en pressemelding om gjennomgangen av virkemiddelapparatet handler om gjennomgangen av virkemiddelapparatet. Men siden representanten – som jeg for øvrig må gratulere med nytt verv som nestleder i SV – gjør et poeng av det: Det er også viktig for det grønne skiftet som Norge skal gjennom, for virkemiddelapparatet vårt skal også støtte opp under innovasjon, ny teknologi og nye, grønne løsninger. Jeg er grunnleggende enig i at hvis vi skal klare det grønne skiftet, hvis vi skal unngå en u håndterbar oppvarming av kloden, forutsetter det en endring i måten vi produserer på, måten vi forbruker på. Men den endringen må kombineres med en god næringspolitikk.

Så har jeg tenkt å si to ting til. Det ene er hva regjeringen gjør, for dette er jo et område hvor regjeringen er offensiv, også i næringspolitikken. Vi bruker penger på forskning og utvikling, vi øker støtteordningene for å få i bruk ny miljøvennlig teknologi, vi slutter oss til de internasjonale rammeverkene, bl.a. EUs kvotesystem, som

er ekstremt viktig, for det betyr at utslippene i Europa går ned, samtidig som man har et system hvor utslippene tas der det gir mest gevinst, og så øker kvoteprisene på sikt. Samtidig er det overordnede bildet også at CO₂-utslipp prises høyere, koster mer, samtidig som vi reduserer avgiftene på ting som er grønt og bra, f.eks. elbiler.

Så er det den andre tingen, og det er: Hva er det vi må gjøre fremover? For det første må vi bygge på de fortrinnene vi har, og vi må slutte å se på f.eks. norsk industri som bare en del av problemet og ikke en del av løsningen. Norsk industri er i dag den mest klimavennlige. De må bli enda mer klimavennlige. Det er vi i gang med å jobbe frem et veikart for sammen med industrien.

Kort oppsummert: Jeg er enig i at vi skal forsterke den grønne politikken. Om vi trenger en ny, grønn deal, tør jeg ikke å si – da må jeg sjekke med Språkrådet først.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:24:50]: Det er ikke så viktig for meg om statsråden er opptatt av ein grøn «new deal», å kalle det det, men at vi må ha ein plan. Det er så enkelt som det. Her står vi overfor ei gigantisk utfordring for heile samfunnet, og så har ikke regjeringa ein plan. Det finst ingen plan.

Eg synest det er interessant at statsråden trekkjer fram industri, at vi må satse på norsk industri. Ja, det er vi i SV heilt enige i. Der spelar offentlege innkjøp ei veldig avgjerande rolle. Kva er det det offentlege handlar når vi f.eks. skal kjøpe stål, eller når vi skal kjøpe sement? Ein samla opposisjon har over lengre tid påpeikt paradokset at det i offentlege innkjøp er pris ein prioriterer, samtidig som vi har strenge miljøkrav på industriproduksjon. Vi har stål frå Mo som er miljøvenleg, og vi har sementproduksjon på Brevik som er utsleppsfri, men når det offentlege handlar, prioriterer ein ikkje det, ein prioriterer pris. Kvifor er ein så motstandar av å satse på norsk, grøn industri som regjeringa er i offentlege innkjøp?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:25:56]: Vi kommer ganske snart med en stortingsmelding om offentlige anskaffelser. Den vil Stortinget få god tid til å behandle, men jeg kan allerede nå avsløre at det kanskje viktigste poenget i den stortingsmeldingen er at vi trenger flere innovative anskaffelser og flere grønne anskaffelser, at vi må bruke de 500 mrd. kr som det offentlige – det inkluderer for øvrig kommunene – kjøper inn for i året, til å drive frem også ny teknologi, innovative løsninger. Ofte vil det være grønne innovative løsninger.

Representanten Fylkesnes er veldig opptatt av at det skal være én plan. Da oppfatter jeg poenget å være at det skal være én plan for alt. Vi har en plan, og det er å redusere klimagassutslippene, det er å oppnå de målene vi har satt oss innen 2030. Så lager vi planer for hver enkelt sektor. På mitt område leverte vi for noen år siden en in-

dustrimelding som handlet nettopp om hvordan industrien skal bli grønnere. Nå jobber vi mye med grønn skipsfart for at den skal bli grønnere. For transport og landbruk gjelder akkurat det samme.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Torgeir Knag Fylkesnes.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:27:03]: Vi har også andre planar. Vi har statsbudsjettet. Det er den overordna ramma for kva som er regjeringas arbeid med dette. Der ser vi heller ikkje teikn til at ein tar denne krisa på alvor. Det er vel og bra at ein ønskjer å gjere noko med offentlege innkjøp. Det har vi føreslått i mange år utan at regjeringa har støtta våre forslag. Men når vi kjem til statsbudsjettet, ser vi det paradoksale. Ein prioriterer at det er meir lønsamt å investere i petroleum, ein prioriterer at det er meir lønsamt å investere i eiendom, ein prioriterer at det er meir lønsamt å investere i finans, samtidig som det faktisk er nye grønne næringar og ny grøn industri vi bør satse på.

I ein interpellasjonsdebatt som statsråden og underskrivne hadde i haust, var statsråden enig i at det var riktig, som interpellanten sa, «at enkelte skatteregler har bidratt til å gjøre investering i eiendom mer fordelaktig». Korleis kan ein leve med ein situasjon der dei store pengane i samfunnet går til ting som ikkje er ein del av løysinga, samtidig som vi er underinvesterte i nye næringar og industri?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:28:10]: For å ta noen av premissene først: En av de tingene man finner i statsbudsjettet, er bl.a. at Enova siden 2013 er blitt styrket med 1,3 mrd. kr. Miljøteknologiordningen er styrket. Dette er de faktiske, konkrete ordningene som bidrar til grønt skifte, ny grønn teknologi. Det er det ene. Det andre er at regjeringen og SV er uenige om veien videre for petroleumssektoren. Jeg vil minne om en ting, og det er at veldig mye av kompetansen, kapitalen og kunnskapen som også i dag jobber med å utvikle de grønne løsningene, henger intimt sammen med olje- og gassnæringen. Det er ikke sånn at de verftene som utvikler nye, grønne nullutslippsskip, ikke har noe å gjøre med olje og gass – snarere tvert imot, de henger sammen.

Gjennom denne regjeringen har vi både gjort det gunstigere å være norsk lokal eier fordi vi er for norsk lokalt eierskap, og vi har gjort det litt mindre gunstig å investere i eiendom. SVs svar er at det skal bli litt mindre gunstig å eie noe som helst for norske eiere, mens utenlandske selskaper og eiere skal få det godt fortsatt.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:29:16]: Det er veldig artig å trekkje fram formuesskatteskutten som regjeringa har gjort. Det er eit slags flagg i denne regjeringas næringsssatsing. Vi har leita med lys og lupe, vi har leita under senga og under bordet, og vi har ikkje klart å finne ein einaste stad der kutta til dei aller rikaste i det norske samfunnet faktisk har ført til ny næring og industri. Det har heller ikkje regjeringa sjølv klart å gjere, så problemet med denne regjeringas næringspolitikk er at dei ikkje har ein næringspolitikk. Det er ein forskjellspolitikk – det er først og fremst det det er.

Det er interessant å trekkje fram petroleumsnæringa. Her vil eg sitere statsminister Erna Solberg, som seier:

«Petroleumsnæringen vil ikke lenger være motoren bak vår økonomiske vekst. Nye arbeidsplasser må erstatte de som forsvinner som følge av redusert olje- og gassaktivitet.»

Da er vi ved følgjande paradoks, herr president – unnskyld, president – at vi har ei regjering som rett og slett innser at vi ikkje kan ha det som motor lenger, og så er det ingen plan for kva som skal vere dei nye motorane i norsk økonomi.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:30:23]: Hvis man skal se etter effektene av å redusere den særnorske skatten på norske lokale eiere, tror jeg ikke SV skal lete under sin egen seng eller under sitt eget bord. Da tror jeg man skal dra rundt og snakke med næringslivet og bedriftene selv, ta en tur til Vestlandet og snakke med små, lokale familieeide bedrifter som har holdt på i generasjoner, bygd seg opp, og spørre hva de er opptatt av. De er opptatt av kompetanse, de er opptatt av fagutdanning, de er opptatt av infrastruktur, og de er opptatt av at norske lokale eiere ikke skal bli diskriminert – særskatt på dem.

Et av de store prosjektene til regjeringen er å omstille Norge. Vi må omstille oss bort fra olje og gass som den største drivkraften i norsk økonomi, men det kommer til å ta tid. Planen for hva vi skal leve av, finner vi neppe i departementskontorene eller i Stortinget. Den finner vi gjennom å investere i gode rammebetingelser for næringslivet, forskning og utvikling, infrastruktur og gode skatte- og avgiftsbetingelser som gjør at ikke arbeidsplassene flytter ut.

Presidenten: Herr Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:31:29]: Takk, fru president.

Eg trur det største problemet denne regjeringa står overfor, er at dei på den eine sida seier med ord at vi treng å få ein overgang i norsk økonomi, og så har dei ingen plan for korleis ein skal gjere det. På den andre sida

har dei ei stor satsing, som er formuesskatt til dei aller rikaste, der dei ikkje på nokon som helst måte klarer å argumentere for dette som næringspolitikk. Det einaste vi sit igjen med, er at det faktisk aukar forskjellane. Det er ein politikk for eigarane, og ein klarer ikkje å sjå dette igjen i ny næring og industri.

Da står vi igjen i ein situasjon med handlingslamming i ei tid med den største utfordringa menneska har stått overfor, med 40 000 elevar som streikar utanfor her og krev svar, og så har regjeringa ingen svar. Det interessante her er at næringsbudsjetta til SV, vridingane til SV i statsbudsjetta, er langt større enn det regjeringa sjølv har føreslått. Det er ingen teikn på at ein skal gå frå ei tid til ei anna tid. Da er spørsmålet til slutt, herr statsråd – fru president (munterheit i salen): Vil det, på eit eller anna tidspunkt, kome ein større, overordna plan for korleis Noreg skal kome seg ut av den situasjonen vi er i no?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:32:42]: Riktignok er kjønnsidentiteter mer flytende enn før, men jeg er fortsatt «herr statsråd». Det går også fint med bare «statsråd» eller «president».

Poenget er at alle disse verktøyene som vi bruker – og vi har en full verktøykasse, og vi har fylt på verktøykassen siden 2013 – bruker vi fordi norsk økonomi skal omstille seg. En avgjørende del av det er at vi skal ha en ny, grønnere økonomi med andre måter å produsere på, andre måter å forbruke på, få slutt på lineært forbruk – først kjøpe, så bruke, så kaste – og gå over til en sirkulærøkonomi. Alt dette jobbes det med – kraftfullt. Må vi gjøre enda mer? Ja.

Så er det fristende å være litt polemisk tilbake, for utfordringen til representanten Knag Fylkesnes er at han tror at en rød næringspolitikk vil gi grønne arbeidsplasser. Men en rød næringspolitikk, med dårligere konkurransevilkår og høyere skatter og avgifter, nedprioriterer alt næringslivet trenger for å vokse og investere, og kommer til å gi færre arbeidsplasser. Det vil gi røde tall, ikke grønne arbeidsplasser.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:33:44]: Det er direkte feil. Vi har f.eks. føreslått å styrkje avskrivingsreglane for industri. Det er ei ordning som har vore veldig populær i industrien, ei satsing på 1,7 mrd. kr som vi vidarefører i budsjetta våre, men som denne regjeringa har kutta i og fjerna heilt, og heller har gitt merksemd til formuesskatt til dei aller rikaste – som vi ikkje klarer å finne noka som helst form for effekt av i næringspolitikken.

Dermed er spørsmålet: Kva fører til meir konkurransekraft? Norsk industri slit, berre i forhold til nabolanda

våre, med å konkurrere om å ha gode rammevilkår. Avskrivingsordningane i nabolanda våre er mykje betre. Der er staten i mykje større grad interessert i å ta risiko saman med industrien, nettopp for å byggje industri. Og viss vi skal klare å kome oss ut av den situasjonen vi i dag er i, slik at vi får bygd ny næring og industri, må ein ha rammevilkår på den andre sida som er vesentleg betre enn i dag. Kvifor har regjeringa rett og slett kutta i desse ordningane for industrien i ein slik situasjon?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:34:56]: Jeg er enig i at avskrivingsreglene for næringslivet er viktig. Men det er ikke slik at rammebetingelsene for verken næringslivet som er, eller for de nye, grønne arbeidsplassene, avgjøres av avskrivingsreglene. Forskning og innovasjon er doblet siden 2013 – det er viktig. 75 pst. økning i samferdselsbudsjettet er utrolig viktig. En sterk satsing på fagopplæring er viktig. Reduksjon i skatter og avgifter er viktig. Forutsigbare rammevilkår, f.eks. for CO₂-kompensasjon, for å sikre at vi ikke får karbonlekkasje – det vil si at arbeidsplassene legges ned i Norge, og så oppstår de et annet sted, med høyere utslipp – er utrolig viktig for norsk industri og for norsk næringsliv. Gründerpolitikk og oppstartpolitikk er viktig – ikke bare at vi har planer for det, men at vi har et virkemiddelapparat som støtter opp. Og at vi oppretter nye fond for å gi kapital i tidligfase, er viktig.

Alt det er næringspolitikk, men det er også grønn næringspolitikk.

Presidenten: Nils Kristen Sandtrøen – til oppfølgingsspørsmål.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:36:08]: Her må det følges opp. – Hva viser tallene? I Sverige er man nå på – og kom i fjor opp på – samme nivå for nyinvesteringer i industrien som like før finanskrisa. I Norge ligger vi fortsatt betydelig bak. Vi har en næringsminister som er flink til å prate mye om lite.

Jeg vil bare ta et eksempel: skogindustri. Finnes det egentlig noe land i verden i dag som har vært bedre rustet til en storstilt reising av skogindustri? Vi har tilgang på råstoff. Vi har tilgang på ren kraft. Vi har gode forskningsmiljøer som står klare med masse ideer. Vi har hatt gunstige renter de siste årene og en kronekurs til fordel for industrien, og geografisk er vi mer ideelt plassert enn både Sverige og Finland. Med det bildet – hvorfor ser vi så lite investeringer når potensialet er så stort?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:37:14]: For det første er det helt riktig at investeringene i norsk fastlandsindustri ikke er oppe der de var før finanskrisen. Det er heller ikke sysselsettingen. Men hvis vi ser på tal-

lene, er det veldig tydelig at det er større investeringer, økende investeringer, optimisme – og bare for å ta et eksempel: En svær gigant som Hydro har investert tungt og stort i industriproduksjon i Norge, i aluminium, benytter norske råvarer, norsk høykompetent faglært arbeidskraft og eksporterer i et utrolig konkurranseutsatt marked til hele verden.

Når det gjelder norsk skogindustri, er det nok historisk slik at rett og slett fordi olje og gass ble en så stor del av vår økonomi, vokste skogindustrien mer industrielt i både Sverige og Finland. De satset historisk på en annen måte. Noe av det viktigste for at industrien skal vokse, er både rammebetingelser, infrastruktur, forskning – ja (presidenten klubber).

Presidenten: Nils Kristen Sandtrøen – til oppfølgingsspørsmål.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:38:17]: Vi må ta tak i de konkrete problemene. Hvorfor somler regjeringen med å gi en tydelig avklaring til Saugbrugs i Halden i nettopp skogindustrien?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:38:34]: Så vidt jeg husker, er det problemstillinger knyttet til elavgift og ESA-notifisering.

Presidenten: Nils Kristen Sandtrøen – til oppfølgingsspørsmål.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:38:46]: CO₂-kompensasjonsordningen er det jeg konkret spør om, og som Saugbrugs lurte på.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:38:53]: Ja, CO₂-kompensasjonsordningen, men ...

Presidenten: Det er fortsatt presidenten som styrer ordet. Sandtrøen er ferdig med sitt spørsmål, og da skal statsråd Røe Isaksen få svare.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:38:58]: Takk for at jeg fikk det lille oppklaringsspørsmålet.

CO₂-kompensasjonsordningen er knyttet til EUs CO₂-kompensasjonsordning, som EU nå har sagt at de skal revidere. Det regjeringen har sagt veldig klart og tydelig, er at en forutsigbarhet i CO₂-kompensasjonsordningen er avgjørende – ikke bare for skogbruket og treforedlingsnæringen, men for all norsk industri. Vårt mål i prosessen med EU er å sikre en så forutsigbar og god CO₂-kompensasjonsordning for industrien som mulig. Men den usikkerheten skapes i EU ved at det nå er en prosess for å se på regelverket – vi kan delta, ha en aktiv europapolitikk, gå inn og påvirke og ha klare standpunkter inn, men vi kan selvfølgelig ikke forskuttere el-

ler kortslutte en prosess som vi bare er en del av og ikke styrer.

Presidenten: Åsmund Aukrust – til oppfølgings-spørsmål.

Åsmund Aukrust (A) [10:39:55]: Statsministeren har i et forsvar for klimaministerens mangel på gjenomslag sagt at det er tøffere å stå opp for klima i en regjering hvor folk ikke er så opptatt av det. Jeg håper det ikke er næringsministeren hun mener, for næringsministeren har et hovedansvar for å styre politikken og den grønne omstillingen som Norge skal gjennom. Han må måles, i likhet med de andre statsrådene, på om vi når våre mål i klimapolitikken. Da trenger vi en næringsminister som viser lederskap og retning, og som får folk og næringsliv med på den store omstillingen. Mitt veldig konkrete spørsmål til næringsministeren er om han kan gjøre rede for hva som er Norges klimamål for 2020, og hva som er status når kalenderen viser april 2019.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:40:49]: Det er jo ikke mitt ansvarsområde akkurat å sette klimamål, men så vidt jeg husker, var det en reduksjon sammenliknet med 1990 – og dette tar jeg fra hukommelsen min – på 40 pst. Det er mulig det er feil. Det har vi ikke nådd. Det blir utrolig utfordrende å nå det innen 2020, det tror jeg også Stortinget er klar over. Derfor har Stortinget satt nye mål frem mot 2030.

Så til det som er mitt ansvarsområde, for det er ikke å sette disse målene, men det er å sørge for at norsk privat næringsliv er rustet til å nå disse målene. Der har vi et godt utgangspunkt, for vi har allerede f.eks. verdens reneeste industri fordi vi har vannkraft. Samtidig kjører vi på med nye forsterkede virkemidler for klimateknologi og grønn omstilling. Vi skal nå i gang med og er i startfasen på et stort prosjekt for karbonfangst og -lagring, som også kan bli et viktig prosjekt internasjonalt for å bidra til å få klimautslippene ned.

Presidenten: Åsmund Aukrust – til oppfølgings-spørsmål.

Åsmund Aukrust (A) [10:41:52]: Det var veldig avslørende. Næringsministeren sier: Dette er ikke mitt ansvarsområde. Vel, klimamålene er hele regjeringens ansvarsområde, hele regjeringen må nå våre mål. Hvis ikke næringsministeren engang er klar over hva som er Norges mål, er det ikke rart at vi ikke når de målsettingene som vi har.

Hvis vi går ut på gaten her og spør hva folk tror er Norges klimamål, tror jeg veldig mange ikke hadde visst svaret. Det er jaggu ikke rart når man har en næringsminister som ikke tar tak i dem og sier hva de skal være.

Nå hørte vi at begrunnelsen for at vi har satt nye mål, er at vi ikke har nådd målene våre for 2020. Så da er mitt spørsmål til næringsministeren: Kan han si hva som Norges klimamål for 2030?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:42:30]: Det jeg sa, var ikke at vi ikke når klimamålene for 2020. Det jeg sa, er at det blir veldig vanskelig å få det til. Vi skal halvere klimagassutslippene innen 2030. Målet på sikt er vel at vi i 2050 skal være karbonnøytrale, at vi i utgangspunktet skal ha nullutslipp. Men som sagt, er det sånn at min jobb i regjeringen er å sikre at virkemidlene er der for at norsk industri og norsk privat næringsliv skal klare denne omleggingen. Da er det ikke sånn at det er mangel på en plan, det er sånn at vi gjør dette nå med industrien. Vi skal nå i gang med Grønt Kystfartsprogram. I andre departementer jobber man sammen med landbrukssektoren for å få landbruksutslippene ned. Vi har jobbet systematisk i transportsektoren hvor også utslippene har gått ned. Og så er det viktig å ha i mente her at det er en viktig forskjell mellom kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor. Det er først og fremst i ikke-kvotepliktig sektor at vi har de største og viktigste bidragene fra politisk side.

Presidenten: Siv Mossleth – til oppfølgings-spørsmål.

Siv Mossleth (Sp) [10:43:51]: Fotosyntesen må være en viktig faktor i den grønne dealen. Beitebruk og et aktivt skogbruk er en stor del av løsningen i klimapolitikken, og da kan vi ikke ukritisk verne 10 pst. av skogen. Nordland er landets største skogreisingsfylke, og her blir mye skog hogstmoden etter hvert. Her er det karbonfangst og grønne arbeidsplasser.

Usikkerhet er som gift for næringslivet, sa næringsministeren på radio for en stund siden. Hvordan kan da regjeringen gjennom båndlegging og skogvern skape så stor usikkerhet for Arbor, den eneste treindustrien av litt størrelse i Nord-Norge?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:44:38]: Råvaresituasjonen for norsk treforedlingsindustri kan til tider være utfordrende, men tilbakemeldingen fra norsk treforedlingsindustri er også at det er tilgang på råvarer, men det største problemet er å få dem fra lokalt hold.

Nå er det sånn at vernepolitikken – som ikke er innenfor mitt direkte ansvarsområde – er forbundet med mye mindre støy, mye mindre bråk, mye mindre konflikt generelt enn det den var for noen år siden. Norsk treforedlingsindustri har også hatt en utrolig sterk, viktig og stor omstilling og har etter alle solemerker stort potensial til å vokse mer, ikke minst innenfor ny teknologi, som bruker råstoffene som er i trevirke, men også innenfor f.eks. bygg.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Martin Kolberg (A) [10:45:44]: Mitt spørsmål går til forsvarsministeren.

Regjeringen har nå gjennomført en konkurranseutsetting av alt renholdet i Forsvarets egne bygg. Dette ble gjennomført til tross for advarsler fra en lang rekke hold, også fra fagbevegelsen og fra de lojale ansatte. Rundt 60 renholdere har reservert seg mot å bli overført til private aktører og ble sagt opp fra jobben sin. Rundt 200 renholdere ble overført til den private aktøren. Resten sluttet underveis i prosessen. Denne privatiseringen har resultert i dårligere arbeidsvilkår, høyere klagefrekvens og store tap av pensjonsrettigheter for enkelte av de ansatte. For flere av renholderne ble tapet i pensjonsrettigheter beregnet til 1,3 mill. kr. Både renholderne i ISS og de ansatte i Forsvaret har uttrykt stor misnøye med den nye organiseringen. Dette er en misnøye som er dokumentert gjennom den omfattende Fafo-rapporten «Når jobben settes ut på anbud – Outsourcing av renhold i Forsvaret», som ble lagt fram i november 2018. Her ble det presisert at misnøyen ikke minst skyldes nedbemanningen. Færre ansatte i det private ISS gir større inntjening, men renholderne får altfor høye yrkeskrav, og kvaliteten på renholdet går ned.

Da er spørsmålet: Er statsråden som ansvarlig for dette fornøyd med resultatet av denne privatiseringen, og kan han overfor Stortinget redegjøre for den reelle gevinsten som dette har skapt?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:47:52]: Outsourcing, eller det å kjøpe inn tjenester, kan ha flere fordeler ved seg. Det ene er det økonomiske aspektet, om det man bruker på en tjeneste, er riktig, målt mot hva andre kan levere det for. Det andre er at man får kvalitets satt en tjeneste. Man kan beskrive kvaliteten på en tjeneste, hvordan den skal utføres, og man kan forvente og stille krav om at den skal utføres på den måten. Det tredje viktige er at man i slike prosesser stiller de riktige kravene – i henhold til de ansatte, i henhold til bruk av teknologi, i henhold til miljøkrav, i henhold til kvaliteten på en sånn tjeneste. Det er en av fordelene med sette noe ut på anbud og å kjøpe inn tjenester. Man kan også måle den tjenesten man leverer i egen organisasjon, mot det man får inn.

Jeg har vært klar over støyen. Det var betydelige innsparinger på det prosjektet – jeg husker ikke summen nå – på det å sette det ut, målt mot hva det kostet å ha det i eget hus.

Så skal jeg over til den neste delen. Ja, det har vært betydelige problemer med den tjenesten som skulle leveres fra ISS, både når det gjelder kvalitet, og når det gjelder arbeidsmiljøet og hvordan de ansatte føler de har blitt mottatt der. Det er det tatt tak i av Forsvarsbygg. Det

legger man mye i for å få rettet opp. Jeg mener at for det offentlige, som ansvarlig for fellesskapets penger, er det å bli en god innkjøper et riktig godt verktøy, og jeg mener at vi har litt å gå på når det gjelder å stille krav til tjenestene – til leverandøren akkurat i tilfellet med renhold i Forsvaret.

Martin Kolberg (A) [10:49:58]: Det er litt uklart for meg, faktisk, hva statsråden mener, som svar på mitt spørsmål. Det må jeg oppriktig talt si etter at jeg har hørt hva han nå sier.

Han innrømmer at det har vært betydelige problemer. Det var problemer som de ble advart tydelig mot før de satte i gang dette. Og den rapporten som er lagt fram, dokumenterer at denne måten å organisere det på, ikke fungerer på en tilfredsstillende måte.

Når vi snakker om økonomiske gevinster, ligger det i det utelukkende at de ansatte har fått dårligere betalt og dårligere pensjonsvilkår. Sånn burde selvfølgelig staten overhodet ikke oppføre seg.

Den konkrete oppfølgingen i forlengelsen av dette, er at vi nå ser at Forsvarsdepartementet selv har gått vekk fra ISS og gått tilbake til den opprinnelige ordningen. Da blir spørsmålet selvfølgelig: Er det ikke på tide nå at statsråden avvikler hele denne ordningen, slik at vi kan få ro rundt dette, og at man faktisk kan få skikkelig renhold i Forsvaret, som vi hadde i generasjoner før man gjorde dette ideologiske grepet.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:51:05]: Nei – og det var det jeg innledet med. Det er mange gode grunner til at det offentlige skal legge ressurser og energi i å bli en god innkjøper – rett og slett fordi at når vi forvalter fellesskapets penger, kan det være veldig lurt at man har en mekanisme som spør etter kvalitet, som stiller krav til miljø, som stiller krav til klima, og som stiller krav til organiseringen av det. Man får også på den måten målt sin egen aktivitet opp mot hva andre kan levere.

Dette er et eksempel på at når man ikke får det man forventer, kan man ta grep og få gjort noe med det. Det er ikke alltid så enkelt hvis man hele tiden sier at dette skal det offentlige eie selv. Det er mange eksempler rundt omkring på at en innkjøpsmodell gjør at man bl.a. kan stille klarere miljøkrav, klarere krav til ny teknologi, klarere krav til en grønnere linje i prosessen. Det mener jeg er et gode.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Martin Kolberg.

Martin Kolberg (A) [10:52:07]: Jeg vil avvise statsrådens forståelse av at man ikke kan stille krav til egne ansatte. Det må jo være åpenbart for alle at det er et argument som ikke bærer. Da spør jeg mer konkret: Hvor-

for har Forsvarsdepartementet gått bort fra denne ordningen når forsvarsministeren selv står her og sier at dette er en så god ordning? I hans egne kontorer kunne man ikke lenger ha ISS. Hvorfor har man forlatt den ordningen i Forsvarsdepartementet når man ideologisk mener at dette er så bra?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:52:43]: Kolberg inviterer meg her til to debatter. Han spurte om det ideologiske synet på det. Mitt ideologiske syn er at det offentlige som en god innkjøper kan stille klare krav til hvilken kvalitet en tjeneste skal ha, og om man har tjenesten i eget hus, kan man måle kvalitetsmessig om det man gjør selv, er riktig, at det holder den kvaliteten man vil ha, eller om det er mulig å få bedre kvalitet ved å være en god innkjøper. Det var det jeg beskrev i innledningen til de to spørsmålene til meg.

Så er det helt klart at den tjenesten som ISS har levert, ikke er god nok, og da må Forsvaret som innkjøper ta grep. Det er helt i orden, men det betyr ikke det samme som at alt skal inn på det offentliges hender, og at vi ikke skal kunne bruke en innkjøpsmekanisme for å sikre at vi tar i bruk ny teknologi, gjør ting på nye måter og har innovative tjenester også innenfor det offentlige.

Presidenten: Martin Kolberg – til oppfølgingsspørsmål.

Martin Kolberg (A) [10:53:45]: Og så var det det med Forsvarsdepartementet, da. Hvorfor har Forsvarsdepartementet gått vekk fra dette når du står her og argumenterer sånn som du gjør? Det er dine egne kontorer, ditt eget bygg. Går det an å få svar på det her i stor-tingssalen?

Presidenten: Presidenten må minne representanten om – som han selvfølgelig vet – at han skal tiltale statsråden som statsråd.

Martin Kolberg (A) [10:54:08]: Unnskyld, president.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:54:11]: Det er fordi man ikke var fornøyd med den tjenesten som ble levert. Og da er svaret mitt todelt. På den ene siden sier jeg at det å være dogmatisk og si at det offentlige skal levere alle sine tjenester selv, at det er det aller beste, er en inngang til den debatten som jeg er uenig med representanten Kolberg i. Jeg mener at det offentlige som god innkjøper kan stille gode krav på vegne av de ansatte, kan stille gode krav på vegne av klima, kan stille gode krav på vegne av innovasjon.

Tidligere i dag hadde vi en diskusjon om næringspolitikken og det offentlige som innkjøper. Da ville vi stille

krav til klima og innovasjon. Det mener jeg er veldig bra, og det er den effekten man har prøvd å få til her.

Så er det sånn at man ikke bestandig lykkes. Når man ikke er fornøyd med det som blir levert av en ekstern leverandør, kan man si opp kontrakten fordi de ikke har klart å levere det de skulle. Det mener jeg er en positiv ting. Da sikrer vi at den tjenesten det offentlige får, blir så bra som den skal være.

Presidenten: Leif Audun Sande – til oppfølgings-spørsmål.

Leif Audun Sande (A) [10:55:23]: Eg synest det er skremmande at statsråden står her og seier at det er eit ideologisk syn som gjer at dette har kome ut slik det har. Det er heilt klinkande klart at det ikkje er eitt krav statsråden kan stilla til ISS, som statsråden ikkje kan stilla til seg sjølv. Han kan stilla alle dei same krava til si eiga drift som han kan stilla til ISS si drift. Me veit at der ein har eigne tilsette som gjer jobben, er det betre trivsel, betre lojalitet og betre pensjonsrettar, og folk trivst mykje betre. Dette er verdiar som vert tona ned reint ideologisk – så vidt eg kan forstå. Medan andre store selskap, som Equinor, klarer å driva heile sokkelen med eigne tilsette reinhaldarar, klarer ikkje statsråden å gjera det i Forsvaret.

Kva krav er det statsråden stiller til ISS, som han ikkje kunne stilt til seg sjølv?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:56:26]: Det ideologiske var det representanten Kolberg som brakte inn, han stemplet min holdning som rent ideologisk. Da inviterte han til to forskjellige debatter, én debatt om hvordan det offentlige skal finansiere den typen tjenester som skal leveres. Jeg mener at det å bruke et innkjøpsregime gjør at man får flere tilbydere. Man kan få større kreativitet og mer innovasjon, man kan stille hardere krav, og man får målt den tjenesten som leveres i eget hus, opp mot noe som kan leveres utenfra. Det mener jeg er en god ting.

ISS oppfylte ikke de ikke forpliktelsene de skulle i henhold til kontrakten. Da var vi nødt til å gå bort ifra den.

Presidenten: Leif Audun Sande – til oppfølgings-spørsmål.

Leif Audun Sande (A) [10:57:09]: Det me får fortalt, er at i Forsvarsdepartementet har ein no måtta ta dei inn att, bl.a. fordi ein stilte så slappe krav til ISS at ein risikerte å få russiske spionar som gjekk i gangane og vaska. Dei måtte til og med følgjast med sikkerheitsvakter. Er det riktig?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:57:26]: Om sikkerhetsvurderingen var en del av opplegget i departementet, er jeg faktisk ikke sikker på. Det jeg er sikker på, er at ISS ikke kunne oppfylle de kravene som var stilt, derfor måtte man gjøre det på en egen måte.

Presidenten: Liv Signe Navarsete – til oppfølgings-spørsmål.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:57:58]: Eg trur me trygt kan slå fast at det var ikkje klage som gjorde at ein endra dei interne reinhaldssystema, det var rein ideologi. Det var ikkje nokon klage før ISS kom inn. Men no er det det, no er det misnøye og klage. Tilsette har fått fleire oppgåver, lågare løn og tapte pensjonsinntekter.

I dag er det òg krav om at reinhaldsarbeidarar skal vere sikkerheitsklarerte for å kunne vaske i Stortingets beskytta område. Eg vil forfølge litt det med sikkerheita – som òg førre spørsmålsstillar tok opp – for det har ført til at tilsette i Forsvaret fotfølgjer reinhaldarar. Eg har sjølv snakka med tilsette i Forsvaret som brukar halve arbeidsdagar på rett og slett å følge reinhaldarar som skal gjere jobben. Endå gjer dei eigentleg ikkje jobben godt nok. Det har statsråden sjølv sagt.

Meiner statsråden at dette er god bruk av Forsvarets ressursar?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:58:56]: Først må jeg få adressere innledningen til representanten. Jeg sa ikke at det var klager på de offentlige ansatte vaskerne som gjorde at man valgte å sette det ut i et anbudsregime.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:59:10]: Nei, eg har ikkje påstått det.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:59:11]: Det lå i innledningen til representanten.

Presidenten: Det er fortsatt presidenten som styrer ordet.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:59:14]: President! Det lå i innledningen til representanten.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:59:17]: Unnskyld, president.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:59:18]: Det kan underveis komme andre krav til sikkerhet. Vi har vært gjennom et endret sikkerhetsregime. Det kan være at det har ligget vurderinger bak som gjør at sikkerhetsregimet i departementets bygninger har endret seg underveis.

Det jeg er helt sikker på, er at de kravene som har vært stilt til ISS, ikke ble oppfylt. Det gjorde at man måt-

te gå inn og se på kontrakten. Jeg mener det er en veldig grei del av et anbudsregime at hvis man ikke får levert det man skal få levert, vel, så kan man gjøre endringer.

Presidenten: Liv Signe Navarsete – til oppfølgings-spørsmål.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:59:56]: Eg må berre klare opp. Eg sa ikkje at forsvarsministeren hadde påstått det. Eg slo berre fast at det var ikkje stor klage som gjorde at ein valde å setje reinhaldet ut på anbod, det var rein ideologi frå dåverande forsvarsminister som gjorde det. Klagen har kome etterpå. Etter at ISS tok over, har klagen kome. Spørsmålet mitt handla eigentleg ikkje om Forsvarsdepartementet, for det har eg ikkje så mykje kjennskap til, men om Forsvarets andre avdelingar ute, der det er fleire hundre reinhaldarar frå ISS som skal gjere ein jobb, og der dei som skulle vore ute i operativ teneste, må bruke av arbeidsdagen sin for å følge reinhaldarar på dei beskytta områda.

Spørsmålet mitt er igjen: Meiner forsvarsministeren verkeleg at det er god bruk av Forsvarets ressursar?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [11:00:50]: Nei, jeg mener ikke at det er god bruk av ressurser. Hvis det er tilfellet – noe jeg ikke har kunnskap om – har man ikke vært god som innkjøper, for da har man ikke tatt hele bildet når man har laget et anbudsdokument. Da har man ikke fått målt hvordan den tjenesten kan leveres, målt mot den tjenesten man har.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:01:24]: «Det er naudsynt med auka produksjon av fornybare ressursar frå skog og jordbruk, samt betre bruk av råstoffa for å utnytte mogelegheitene som ligg i bioøkonomien.»

Det sa statsråd Jon Georg Dale i 2016 da regjeringen la fram bioøkonomistategien med det løfterike navnet «Kjente ressurser – uante muligheter». Tirsdag 12. mars i år presenterte regjeringen en ny strategi for skognæringen. Nå er det arenaer for samarbeid og dialog, rett kompetanse og næringsrettede virkemidler som skal gi et løft for det grønne skiftet.

Hvorfor kommer man så med en ny strategi snaue tre år etter den forrige? Jo, kanskje hadde styreleder Olav Breivik i Viken Skog rett da han på Høyres landsmøte påsto at trærne trengte investeringer. Der Finland og Sverige ifølge Høyre-mannen Breivik har investert for 50 mrd. kr i bioøkonomi og et teknologisk skifte de siste årene, har Norge investert usle 350 mill. kr – småpenger, for å bruke Høyre-mannen Breiviks egne ord.

Alle er enige om at skogen er den nye oljen, men regjeringen har likevel mislyktes med å løfte trenæringen.

Det holder ikke med strategier og prat. Det vi nå trenger, er tiltak og handlinger som får opp investeringsevnen. Dessverre bidrar regjeringen i motsatt retning med utstrakt bruk av vern av skog, kutt i midler til skjøtsel, planting og skogpleie, og manglende satsing på infrastruktur som fylkesveier og bane. På toppen kommer et mangehodet og uoversiktlig virkemiddelapparat.

Vi står nå i fare for å bli en bananrepublikk basert på eksport av tømmer – i stedet for å bygge nye grønne arbeidsplasser gjennom et teknologisk skifte og skape verdier i skiftet fra en fossil økonomi til en grønn økonomi. Spørsmålet er: Vil næringsministeren bidra til økt investeringstakt og ta initiativ til virkemidler, sånn at vi kommer opp på det investeringsnivået som våre naboland har, knyttet til bioøkonomi og teknologiskiftet?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:03:31]: Det er ikke mulig for en statsråd å garantere hvilket investeringsnivå vi skal komme opp på, men grunnen til at regjeringen har satt bioøkonomi så høyt på dagsordenen, er nettopp at norsk skognæring, norsk treforedlingsindustri, er en viktig industri i dag. Det investeres tungt i nye produkter, ny teknologi, og det er også en viktig komponent i et grønt skifte.

Jeg kan si litt om de områdene jeg har et direkte ansvar for, f.eks. virkemiddelapparatet. Virkemiddelapparatet er i dag altfor fragmentert. Det er altfor vanskelig å finne frem i. Det er også sånn at vi ikke vet godt nok om de verktøyene og virkemidlene vi har, treffer f.eks. store og kompliserte prosesser i treforedlingsindustrien. Derfor skal vi rydde opp og forenkle virkemiddelapparatet. Det er noe som også vil komme treforedlingsindustrien til gode.

Når jeg møter treforedlingsindustrien, er infrastruktur alltid et tema. Jeg er klar over at selv om regjeringen har økt samferdselsbudsjettet kraftig siden 2013, er det ikke slik at absolutt alle får alt det de ønsker til enhver tid. Men denne regjeringens satsing på samferdsel, fylkesveier og infrastruktur over hele landet har vært historisk og kommer til å fortsette.

Etter hva jeg forstår, er det også varslet en større interpellasjon om nettopp treforedlingsindustrien, eller helt konkret: bioøkonomi – hvor treforedlingsindustrien er en viktig del av det. Jeg ser frem til å komme tilbake til Stortinget da med ytterligere informasjon for å diskutere denne viktige næringen.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:05:21]: Jeg er glad for at statsråden sier at det står høyt på dagsordenen, men det hjelper ikke på investeringsviljen i treindustrien.

I mitt fylke ligger to av industrilokomotivene på skogbruk: Saugbrugs og Borregaard. De to bedriftene sysselsetter til sammen rundt 1 000 ansatte og har rundt 100 læringer, og ringvirkningene av verdiskapingen for

nærmiljøet og ikke minst for resten av landet er enorm. De bruker altså til sammen én femtedel av det norske virket bare på disse to fabrikkene, og de kjemper i et marked med hard konkurranse.

Likevel er det sånn at Saugbrugs har en utfordring knyttet til CO₂-kompensasjon, og det skyldes jo avkortningen de har fått, og som vi nå venter et svar på. De starter 85 mill. kr bak konkurrentene hvert år. Det vil være en fallitterklæring for regjeringens lovnader om satsing på trenæringen og økt produksjon av fornybare ressurser dersom vi ikke greier å opprettholde og på sikt styrke treforedlingsindustrien i Norge.

Da vil jeg spørre næringsministeren: Hva vil han fylle den verktøykassen med? For den er relativt tom. Det er mange ord i den, men lite verktøy.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:06:25]: Jeg er grunnleggende uenig i at verktøykassen er tom. Det er jo sånn at verktøykassen er der for hele norsk næringsliv. Representanten nevnte Borregaard som eksempel. Det imponerende med Borregaard og deres store forse og nisje i det internasjonale markedet er tung, forskningsdrevet, FoU-drevet utvikling hvor en ikke bruker bare tømmeret, men hele trestokken og alle stoffene i den. De har bl.a. utviklet kunstig vanillin, som for øvrig har lavere CO₂-avtrykk enn annet industri-fremstilt vaniljeduftstoff har. Forsknings- og innovasjonssatsingen vår er avgjørende for Borregaard.

Jeg er enig i, og har sagt flere ganger, at norsk næringsliv trenger en stabilitet i CO₂-kompensasjonsordningen. Det er viktig. Men verktøyene vi har, treffer også norsk treforedlingsindustri. Vi jobber også generelt med kapitaltilgang for næringslivet, som er en ekstra viktig problemstilling som representanten tar opp.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Marit Knutsdatter Strand.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:07:41]: Jeg er glad for at statsråden har merket seg interpellasjonen jeg har fremmet, og jeg gleder meg også til å diskutere bioøkonomi videre. Samtidig er det et poeng her at statsråden rett og slett sier rett ut at vi ikke vet hvor godt tiltakene i virkemiddelapparatet treffer per i dag, men samtidig påstår at de treffer skognæringen godt. Dette vil jeg utdype videre: Det ble trukket fram bl.a. på Treffpunkt Innlandet av klyngeleder for Norwegian Wood Cluster, Engebret Dæhlin, at regelverk om virkemidler ikke legger godt nok til rette.

Da vil jeg rett og slett spørre: Hvilke initiativ vil statsråden gjøre for å forenkle og forbedre dagens virkemiddelapparat konkret, og når vil flere miljøkrav, som innblanding av biodrivstoff i fossilt drivstoff, komme den norske skogen og norske bedrifter til nytte?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:08:37]: La meg – hvis jeg var upresis – omformulere eller være helt tydelig: Virkemiddelapparatet skal treffe alle deler av norsk næringsliv, og en dobling av forsknings- og innovasjonssatsingen siden 2013 treffer dermed også norsk treforedlingsindustri. Men noen av tilbakemeldingene vi får fra treforedlingsindustrien, er også bakgrunnen for at vi nå foretar ikke bare stykkevis og delt gjennomgang, men en hel gjennomgang av hele virkemiddelapparatet for å se på om det er slik at f.eks. større, mer kompliserte innovasjons- og forskningsprosjekter ikke passer inn i de båsene vi har. Er det slik at for små og mellomstore bedrifter er det for vanskelig å finne frem, og man ønsker seg i stedet én dør inn?

Så har jeg tenkt å fortsette med det jeg har gjort siden jeg ble næringsminister i fjor, og det er å snakke mye med norsk treforedlingsindustri. Jeg vet at landbruksministeren, som har ansvar for norsk skognæring og da også tilfanget av råstoff, også er opptatt av å snakke med den næringen for å styrke den.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:09:51]: For Senterpartiet betyr et grønt skifte økt produksjon og foredling av fornybare naturressurser, og skog er en viktig del av det. Lønnsomheten i foredling av tømmer er elendig. I Granavolden-plattformen heter det under skogbruk:

«Føre en næringspolitikk som også kommer norsk treforedlingsindustri til gode.»

Det er to store fabrikker, de tidligere Norske Skog-fabrikkene Saugbrugs og Skogn. De sliter. De sliter med fallende marked, fallende lønnsomhet. Det er behov for en enorm omstilling som koster milliarder. Mitt spørsmål er: Er regjeringa imot å bruke spesielle tiltak for å bedre lønnsomheten i treforedlingsindustrien? For her er det snakk om nye rammebetingelser som endrer situasjonen, for å sikre foredling av flis i Norge.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:10:41]: Regjeringen er ikke på prinsipielt grunnlag imot ethvert spesielt tiltak. Vi har en rekke spesielle tiltak for enkelt næringer i Norge, noen av dem er kloke, og andre av dem er mindre kloke. Mitt poeng er at først og fremst må næringspolitikken se på de verktøyene som treffer alle, og som også er viktige for norsk treforedlingsindustri. Jeg er klar over at selv om lønnsomheten i selve skogbruken har gått opp de siste årene, har lønnsomheten i treforedlingsindustrien, og særlig investeringstakten, vært – hva skal man si – utfordrende de siste årene. Vi har, fra både min side og landbruksministerens side, hele tiden kontakt også med næringen selv. Vi får inn-

spill, får spørsmål og får frem problemer som vi undersøker og forsøker å følge opp.

For øvrig og litt urelatert vil jeg bare nevne for ordens skyld at jeg ikke har økt regjeringens ambisjon for klimakutt – selv om det kanskje er slik at jeg tenker på 50 pst., er den 40 pst. innen 2030, bare så det er sagt.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:11:51]: Vi snakker om treforedling. For hver dag som går, rykker svenskene ifra og får store konkurransefortrinn. I Buskerud er det gjennomført én fabrikk, Splitkon, massivtrefabrikken. Den ble realisert ved at Investinor ikke var et aktuelt virkemiddel fra statens side. Det var Siva som kom inn og bisto økonomisk, på et forretningsmessig grunnlag.

Det som er det store problemet nå, er de store mengdene av slip og flis som vi snakker om, og de to store fabrikkene våre, i tillegg til Borregaard, går altså sakte, men sikkert nedover.

Er det virkelig sann at den norske regjeringa ikke vil ha en strategisk næringspolitikk med spesielle tiltak inn mot den sektoren som løser den sektorens problemer – noe som er historisk i norsk tradisjon, og som er den internasjonale veien å gå? En bruker spesifikke tiltak for å ta spesifikke utfordringer.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:12:43]: Nå legger representanten Lundteigen opp til en større og mer prinsipiell diskusjon. Jeg mener at det er grunn til å si at selv om vi trenger en overordnet generelt bra næringspolitikk, har spesielle bransjer spesielle utfordringer. Det kan i noen tilfeller være riktig å lage egne løsninger for dem. Det er ikke alltid det er like vellykket. Representanten Lundteigen nevnte Investinor. Investinor har jo fått øremerket eller holdt av en viss del av sitt investeringsbudsjett nettopp med tanke på bl.a. treforedlingsindustrien, uten at det har vært veldig saliggjørende av den grunn.

Jeg kan ikke gå inn på vilkårene for helt konkrete bedrifter. Men jeg kan si at både bioøkonomistrategien, virkemiddelgjennomgangen, det vi gjør innenfor forskning og utvikling – alt det har vi også utviklet, og kommer til å fortsette å utvikle, med innspill fra treforedlingsindustrien.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgings-spørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:13:50]: Dette er ein veldig interessant runde, for her har vi nettopp ei industrigrein der Noreg med sine utrulege fornybare ressursar – hav, skog, jord og kraft – har unike moglegheiter til å vri økonomien og prioritere å satse på det.

Spesielt når det gjeld skog, er mulighetene store, samtidig som utviklinga er negativ. Det verkar som at statsråden kontinuerleg seier: Ja, men vi satsar på forskning – at det er ei viktig satsing. Det er brei politisk einigheit om at forskning er viktig, men det vi snakkar om her, er større rammevilkår for desse nye satsingane – at ein vrir rammevilkåra slik at det blir mindre lønsamt å satse på det vi tradisjonelt har satsa på over lengre tid, som er petroleumsretta, og over på det som er fornybart og framtidsretta.

Kva er dei konkrete svara? Kva delar av verktøykassa er det statsråden har tenkt å ta i bruk for verkeleg å få fart på den industrien som dette representerer?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:14:56]: Nettopp de verktøyene jeg har snakket om, er de viktigste verktøyene våre – også for treforedlingsindustrien. Dessuten er det sånn at i bioøkonomistrategien er treforedlingsindustrien, som jeg har ansvar for, en viktig del. Vi har også tatt initiativ til å fremme – en mindre del, men likevel relevant – bruk av tre som byggemateriale og jobber sammen med næringen for å fremme det og gjøre det mer kjent, bl.a. blant offentlige innkjøpere.

Det som er utfordringen for denne næringen, handler også om de generelle rammevilkårene. For eksempel er CO₂-kompensasjonsordningen en generell utfordring for hele det norske næringslivet, selv om noen virksomheter har en spesiell utfordring også når det gjelder det.

Presidenten: Vi går videre til det siste hovedspørsmålet i denne muntlige spørretimen.

Ruth Grung (A) [11:16:11]: Jeg har et spørsmål til sjøsikkerhetsministeren. Vi nærmer oss våren, og det betyr at båtsesongen også nærmer seg. Vi har lang kyst, vi er et båtelskende folk og 900 000 har anskaffet seg fritidsbåt. Stortinget var veldig tydelig i 2016 da vi etterlyste en plan om å få en nullvisjon, på samme måte som vi har lyktes med vei. For baksiden av dette er at vi i fjor hadde 102 dødsfall, hovedsakelig knyttet til bruk av småbåt.

Så er vi kjent med at man har bedt Statens havari-kommisjon om å gjennomføre en ny faktaundersøkelse, også vidt vi har registrert, kom den før jul. Kan vi forvente at vi nå før denne sesongen får en skikkelig plan for nullvisjon med tanke på sikkerhet til sjøs, og ikke minst med tanke på fritidsbåter?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:17:12]: Som representanten vel antyder, har vi varslet en egen melding til Stortinget om sjøsikkerhet. Den kommer til å dreie seg om fritidsbåter, men også om sjøsikkerhet for kommersielle skip. Jeg tør ikke love eksakt når den

kommer, men jeg kan si at det arbeidet er i gang. En av grunnene til at den ikke er blitt lagt frem før, er nettopp at vi har ønsket å vente på den informasjonen, som vi har fått i disse dager, for å få et bedre faktagrunnlag. For hvis man skal ha tiltak som treffer, må man også ha god informasjon om hva som er utfordringen. Det er jo bl.a. slik at veldig mange av de drukkingsulykkene vi har, skjer fra land. Det er ikke noe mindre alvorlig av den grunn, men det er likevel relevant. Det er også grunn til å se på om redningsvestpåbudet som kom, har hatt noen effekt.

Det er også slik at vi skal vurdere en rekke nye tiltak på fritidsbåtsiden. Og så skal vi samtidig forsøke å balansere hensynet til sikkerhet, at det skal være trygt å ferdes på sjøen, med den norske tradisjonen at sjøen er åpen, at den skal være for alle, og at det skal være hyggelig og trivelig å være der. De to tingene henger jo selvfølgelig sammen.

Ruth Grung (A) [11:18:37]: Jeg takker for svaret. Da vi gikk av som regjering, sendte vi ut et forslag og fikk veldig mange høringsinnspill. Så da er det jo litt underlig at det skal ta så lang tid på et så viktig område, samtidig som vi registrerer at stadig flere kjøper dyre, svære båter, og at antallet ulykker går opp.

Så mente iallfall rød-grønt initiativ, som fikk støtte fra resten av Stortinget, at det kanskje kunne være på sin plass å få på plass en midlertidig plan i regi av Rednings-selskapet før denne sommeren hvis det viser seg at vi nok en gang går inn i en båtsesong uten å ha skikkelige tiltak. Spørsmålet er om man kunne se for seg at man, iallfall sammen med Redningsselskapet, kunne ha en kampanje med det formål å redusere ulykker.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:19:33]: Grunnen til at meldingen ikke har kommet, sa jeg noe om i mitt første svar. Det er rett og slett fordi vi ønsker et godt faktagrunnlag og en gjennomarbeidet analyse – hvilke ulykker er det, hvorfor skjer de, og hva er utviklingen over tid – som er bedre enn i dag.

Så er det sånn at en type kampanje som Rednings-selskapet kan ha, er jeg veldig positiv til. Redningsselskapet har også fått noe midler over statsbudsjettet til å kunne lage det, sammen med andre viktige aktører, rett og slett fordi holdningsskapende arbeid er viktig.

Men så vil jeg bare minne om – til virkelighetsbeskrivelsen – at det er ikke slik at vi ikke har noen regler å forholde oss til. Snarere var jo en av de store debattene i denne sal nettopp redningsvestpåbudet, som er en ny, stor regel – kontroversielt, omdiskutert, men som nå er i effekt. Man må jo ikke glemme å vurdere de tiltakene som faktisk er innført, og ikke bare se hen mot stadig nye tiltak. Men jeg er enig i at det at det f.eks. er flere ras-

ke båter nå enn tidligere, gir grunn til å se på om vi skal gjøre mer.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:20:40]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten vil i den sammenheng vise til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Ruth Grung til kultur- og likestillingsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 3, fra representanten Siv Mossleth til samferdselsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 8, fra representanten Hans Inge Myrvold til helseministeren, vil bli tatt opp av representanten Kjersti Toppe.

Spørsmål 10, fra representanten Sigbjørn Gjelsvik til utenriksministeren, vil bli besvart av helseministeren på vegne av utenriksministeren, som er bortreist.

Spørsmål 12, fra representanten Kristoffer Robin Haug til klima- og miljøministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 16, fra representanten Mona Fagerås til forsknings- og høyere utdanningsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 1

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:21:06]: «I disse dager mottar folk skattemeldinga si. Titusenvis av norske arbeidsfolk vil dessverre få en kraftig skattesmell på grunn av regjeringens systematiske kutt i ulike pendlerfradrag.

Hvorfor mener statsråden at det er riktig at arbeidsfolk som må reise langt på jobb, skal straffes med høyere skatt og økte avgifter?»

Statsråd Siv Jensen [11:21:30]: For det første er det ikke riktig at arbeidsfolk straffes. Pendlerfradragene er ment å dekke de ekstra utgiftene en skattyter har. Det gjør de fortsatt. Man får altså fradrag for faktiske, dokumenterte utgifter.

For pendlere med kokemuligheter koster det ikke vesentlig mer å lage mat i pendlerboligen enn hjemme. Da mener jeg grunnlaget for dette fradraget er borte. Det mente jeg også da vi foreslo endringene i budsjettet for 2018, og jeg synes fortsatt det er rimelig. Jeg la også vekt på at dette er et fradrag som er vanskelig å kontrollere.

Skatteetaten har avdekket et stort omfang av uberettigede krav om fradrag, og fradraget fører til mye byråkrati.

Da pendlerfradragene opprinnelig ble vedtatt i 1927, var formålet å tilgodese skattytere som hadde opphold utenfor hjemmet av mer midlertidig art. Også Skatteutvalget pekte på at det er vanskelig å finne gode grunner til å opprettholde et eget fradrag, særlig der arbeidsstedet er stabilt.

Jeg er mer opptatt av at det er jobber til folk der de bor. Nå går det godt i Norge, og flere kommer i jobb. Vi har nå den laveste registrerte ledigheten på ti år.

Om lag to av tre som krevde fradraget i 2014, var utenlandske statsborgere. Den andre gruppen som peker seg ut, er arbeidstakere bosatt på det sentrale Østlandet. Norske statsborgere sto for kun en tredjedel av det totale fradragsbeløpet. Spørsmålet blir da: Hvorfor ønsker Slagsvold Vedum å opprettholde et fradrag som i hovedsak går til utenlandske statsborgere, og til å dekke utgifter til mat som de også ville hatt hjemme?

Istedenfor å fremheve enkelte endringer i skatteregler med dårlig begrunnelse, mener jeg det heller er verdt å heve blikket og se på det store bildet for regjeringens skatte- og avgiftspolitik. Regjeringen har hittil redusert skatter og avgifter med 25 mrd. kr. Store grupper av befolkningen har fått lettelser. Samlet for de årene vi har sittet i regjering, har en vanlig familie fått redusert skatten med om lag 39 000 kr sammenlignet med skattereglene som gjaldt da Slagsvold Vedum selv satt i regjering.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:23:35]: Regjeringen har jo systematisk kuttet i ulike ordninger som har vært til hjelp for vanlige arbeidsfolk – de som bor på brakkerigg, sjøfolkene som har hatt et hyretilllegg, de som bruker bilen sin i forbindelse med jobb, og i reisefradraget for veldig mange, f.eks. fra det området jeg selv bor i, som pendler inn til Oslo, som tok pendlertog i dag tidlig, eller der presidenten bor, på Eidsvoll. En som pendler fra Eidsvoll til Stortinget eller til en annen plass, får 5 084 kr mer i skatt på grunn av de skatteendringene som Fremskrittspartiet og Høyre har gjort i regjering.

Hvorfor mener statsråden at de som f.eks. er villig til å pendle på strekningen Oslo–Eidsvoll – og det er viktig for arbeidsmarkedet at folk er villig til å pendle – skal få 5 084 kr mer i skatt, og at det har vært riktig å trekke inn kjøpekraften for dem som må bruke lang tid hver dag for å komme seg på arbeid?

Statsråd Siv Jensen [11:24:29]: For det første er det feil at regjeringen systematisk har kuttet for vanlige arbeidsfolk. Det vi har gjort, er å rydde opp i regelverk innenfor skattesystemet for å frigjøre handlingsrom til å fortsette å redusere det samlede skatte- og avgiftstrykket.

Så er det også sånn – og det burde representanten Slagsvold Vedum vite – at skattytere som har høyere mer-utgifter enn de nye satsene, kan kreve fradrag for faktiske, dokumenterte utgifter eller få skattefri dekning fra arbeidsgiver for dokumenterte utgifter. Har man høye pendlerutgifter, kan man altså få fradrag for det, hvis man kan dokumentere det. Det mener jeg må være en veldig ryddig og grei ordning, som sånn sett ikke handler om å straffe folk, men om å rydde opp i systemene.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:25:13]: Det er et faktum at regjeringen har økt det beløpet som skal til fradrag, det såkalte bunnfradraget, som gjør at man får mindre igjen hvis man er en langpendler. Det har skjedd, det har vært en politisk prioritering som vi i Senterpartiet har ment er feil. Det er også et faktum at regjeringen har økt elavgiftene i Norge med 36 pst. etter at de overtok, som gjør at mange vanlige arbeidsfolk opplever at de får en høyere strømregning på grunn av at regjeringen ønsker å trekke kjøpekraft inn fra vanlige familier. Og det er et faktum at Siv Jensen som finansminister økte drivstoffavgiftene mer på ett år enn det som skjedde på åtte rød-grønne år – sitat Erna Solberg. Så hvis man ser på avgiftspolitikken til regjeringen, har den helt systematisk rammet helt vanlige arbeidsfolk som bor i vanlige hus rundt omkring i Norge. Man har kuttet i skattefradrag som hjelper vanlige arbeidsfolk som bor rundt omkring i Norge, og som gjør en ærlig innsats hver dag.

Hvorfor har det blitt sånn at partiet for folk flest – som de kalte seg tidligere – har glemt folk flest og har avgiftsøkninger og skatteøkninger som rammer dem som gjør jobben, som bygger landet, hver dag?

Statsråd Siv Jensen [11:26:17]: Gale påstander blir ikke mer riktige jo flere ganger Slagsvold Vedum gjen-tar dem. Denne regjeringen har redusert det samlede skatte- og avgiftstrykket med 25 mrd. kr, og en vesentlig del av lettelsene har kommet helt vanlige familier til gode. Vanlige familier med inntekter på under 600 000 har kommet svært godt ut av dette, som jeg sa i mitt hovedsvar, over disse årene – 39 000 kr i lettelser. Det står seg ikke hvis man sammenligner med hva den rød-grønne regjeringen gjorde, med Slagsvold Vedum i spissen. Da hadde man som mål å skjerpe skattene. Nå reduserer vi dem.

Elavgiften snakker representanten Slagsvold Vedum om. Hva gjorde den rød-grønne regjeringen med elavgiften? Ingenting. Det er denne regjeringen som har redusert elavgiften i innværende års budsjett.

Poenget her er at når vi har ryddet opp i en del fradragordninger, er det jo for å gjøre skattesystemet enklere og mer oversiktlig. Men det betyr ikke at man blir straffet. Man får fradrag for de faktiske utgiftene man

har. Den sannheten burde Slagsvold Vedum klare å referere til.

Spørsmål 2

Fra representanten Ruth Grung til kultur- og likestillingsministeren:

«Kultur utvikler identitet, kreativitet og demokrati og former og styrker fellesskap. Historisk har Norge brukt kulturpolitikk aktivt i nasjonsbygging. De siste ti-årene konstaterer vi imidlertid at staten har prioritert milliardinvesteringer i bygging av kulturinstitusjoner i Oslo. Denne maktsentraliseringen splitter landet i et A- og B-lag og oppleves som arrogant.

Er statsråden bekymret for legitimiteten til kulturpolitikken dersom det statlige ansvaret bare skal gjelde kulturinstitusjoner i Oslo?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 3

Fra representanten Siv Mossleth til samferdselsministeren:

«I arbeidet med nye regler for drosjenæringa har mange uttrykt bekymring for at drosjetilbudet i distriktene vil bli dårligere. I høringsnotatet foreslår departementet at fylkeskommunene skal få adgang til å tildele lokale eneretter for drosjetransport i bestemte områder. Flere, blant annet drosjenæringen, mener at dette ikke er nok for å sikre et godt drosjetilbud i hele landet.

Hvilke grep vil statsråden ta for å sikre at ordningen med enerett opprettholder et godt drosjetilbud for folk i hele landet?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 4

Jan Böhler (A) [11:27:41]: Jeg vil først få gratulere den nye justisministeren med jobben og ønske ham lykke til.

Spørsmålet mitt lyder: «Da jeg spurte utenriksministeren i Stortinget 10. oktober 2018 om den norske statsborgeren og trebarnsfaren som uten anklage, siktelse eller dom har vært fengslet i 10 år i Pakistan, viste hun til at «det er politiet som har ansvar for letearbeid og etterforskning». Familiens advokat fikk 2. september 2018 en e-post fra politiet om at «Vi har oppdaterte opplysninger om at din klient er død i Pakistan». Ifølge advokaten og trebarnsfarens bror har de hatt kontakt med

en person som nylig har sittet i fengsel med trebarnsfaren for vel to måneder siden, og som har gitt konkrete opplysninger som bekrefter identiteten hans.

Hvordan vil statsråden ta opp med politiet deres praksis for å melde en savnet person i utlandet død, og vil statsråden ta initiativ til et samarbeid med UD om en ny innsats for at trebarnsfaren skal løslates?»

Statsråd Jøran Kallmyr [11:28:52]: Først vil jeg takke for lykkønskningen. Jeg håper vi får et godt samarbeid.

Jeg vil først si litt om det som er den generelle praksisen for politiet ved dødsfall og savnet-saker i utlandet. Politidirektoratet har opplyst at saker med en savnet person normalt innledes ved at det inngis en savnetmelding til lokalt politi. Lokalt politi vil deretter etterlyse personen via politiets interne etterlysningsregister, hvor det også eventuelt anmodes om internasjonal etterlysning via Interpol og Schengen informasjonssystem.

En internasjonal etterlysning der personen etterlyses som savnet, følges opp av Kripos, som er det nasjonale kontaktpunktet for internasjonalt politiarbeid. Og dersom Kripos mottar informasjon om at en savnet person er antatt å befinne seg i et konkret land, vil man etter anmodning fra lokalt politi be politimyndighetene i utlandet om å utføre en velferdssjekk, det vil si en undersøkelse om hvordan det står til med personen.

Kripos bistår lokalt politi i saker hvor det ønskes et samarbeid mellom norsk og utenlandsk politimyndighet, og vi har også en nordisk politisambandsmann stasjonert i Islamabad, ved den norske ambassaden, som jobber med slike typer saker. Han er vårt bindeledd mot de pakistanske myndighetene når norsk og nordisk politi ber om bistand. Lokalt politi var i denne saken Oslo politidistrikt, og saken ble som utgangspunkt fulgt opp som en savnet-sak fra deres side, i tråd med det jeg nettopp har beskrevet som rutine.

I saker hvor en norsk statsborger dør i utlandet, er rutinen at utenlandsk myndighet først varsler dette til norsk utenriksstasjon, som igjen varsler til Utenriksdepartementets operative senter i Oslo. Deretter varsles Kripos, som igjen varsler lokalt politi, som vil ta kontakt med en lokal prest eller helsepersonell eller trosspersoner som forestår dødsvarslingen overfor pårørende.

I denne saken kom ikke informasjonen om dødsfallet fra pakistanske myndigheter, og Kripos mottok derfor heller ingen varsling om dødsfallet. Informasjonen som ble gitt i saken, ble gitt til familiens advokat fra Oslo politidistrikt i september 2018, og det var basert på en opplysning fra en fortrolig kilde. Politiet anså denne kilden som troverdig, og av hensyn til kildens sårbarhet

kan det dessverre ikke gis ytterligere opplysninger om denne kilden, eller om omstendighetene rundt varselet.

Når de alminnelige rutinene for varsling av dødsfall ikke synes å være fulgt i denne saken, skyldes det, etter det jeg har fått opplyst, at opplysningene om dødsfallet ikke kom gjennom de ordinære kanalene for varsling, men fra politiets fortrolige kilde. Jeg ser derfor ikke helt grunnlaget for at man skal endre på noen rutiner, men at man må være aktsom med hva slags informasjon man skal gi.

Utenriksministeren har gitt sin vurdering (presidenten klubber) i spørretimen den 10. oktober 2018, og det er slik at norsk politi ikke har jurisdiksjon til å innlede etterforskningsskritt i utlandet. (Presidenten klubber igjen.) Med den informasjonen vi har, ser jeg ikke noen grunn til at vi skal gjenopprette et nytt spørsmål til UD om denne saken ... (Presidenten avbryter.)

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Tida er ute.

Jan Böhler (A) [11:32:16]: Jeg takker statsråden for svaret og orienteringen om hvordan det skal fungere. Det som familien nå har opplevd, er uavhengig av det som skal være rutinene, men som statsråden forklarte hvorfor er avveket. Men det er en dramatisk opplysning at barnas far og brorens bror osv. er død, og som det sto i e-posten: ifølge oppdaterte opplysninger. Det er en opplysning som virkelig har sjokkert familien, og den typen opplysninger bør man ha sikker kunnskap om at stemmer, man bør kunne identifisere og ha flere måter å sjekke på før man kommer med det. Det virker på meg som om det ikke er gjort noen undersøkelser eller nærmere skritt, for familien er ikke blitt kontaktet. Familien kan ikke se at man har søkt informasjon fra politiets side.

Så jeg vil spørre statsråden: Utover å orientere om fakta i hvordan prosedyrene skal være, er han fornøyd med det arbeidet som er gjort? For det virker som det har vært veldig passivt.

Statsråd Jøran Kallmyr [11:33:29]: Så klart er det ikke mulig å si at man er fornøyd når resultatet er feil. Men her var det slik at politiet fikk inn informasjon fra noe de anså som en troverdig kilde, og da står man i dilemmaet om hvorvidt man skal informere videre eller ikke. Så har politiet gjort sin vurdering og valgt å informere familiens advokat. Og så viste det seg at dessverre var denne informasjonen feil, og det er noe politiet kommer til å ta en vurdering av selv: hvorvidt man skal utgi den typen informasjon.

Men på den andre siden kunne det også ha blitt feil hvis man hadde fått informasjon og ikke viderebrakt den til familiens advokat, og så hadde det i ettertid vist seg at politiet hadde sittet med informasjon om et dødsfall, kanskje i lengre tid, før familien fikk vite om det.

Jan Böhler (A) [11:34:23]: Jeg forstår hvordan statsråden har fått informasjonen og forholder seg til det. Men det virker som om politiet ikke har gjort noe aktivt for å innhente den informasjonen som familien har, for familien har på flere tidspunkter sagt at de har kilder på at broren, eller familiefaren, er i live. De har nå nylig, som jeg refererte til i spørsmålet, sagt – på møte med meg, sammen med sin advokat – at de har fått sikre kilder, eller snakket med vedkommende som har sittet sammen med broren i fengsel nå nylig. Sist nå i helgen fikk jeg nye opplysninger om andre som hadde opplevd ham i live der nede.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Når vi får disse kildene, og det virker som om familien har gode holdpunkter for at dette er riktig identitet – vil da justisminneren, sammen med UD, ta nye initiativer for å komme videre i denne saken? Det er altså snakk om en norsk familiefar fra Oslo som har sittet uten noen som helst siktelse, uten noen anklager, i Pakistan i ti år.

Statsråd Jøran Kallmyr [11:35:35]: Jeg legger til grunn at politiet forsøker å få ut noe mer informasjon gjennom de kanalene de har hos ambassaden i Islamabad. Men utover det er det litt vanskelig å vurdere hva slags type informasjon de sitter på nå, og hva slags informasjon de har undersøkt videre.

Presidenten: Spørsmål 5, frå representanten Kari Elisabeth Kaski til helseministeren, fell bort, då spørjaren ikkje er til stades.

Spørsmål 6, frå representanten Bjørnar Moxnes til helseministeren, må venta, då spørjaren ikkje er til stades.

Me går til spørsmål 7.

Spørsmål 7

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:36:21]: «Styret i Helse Møre og Romsdal har på styremøte 27. mars 2019 vedtatt å leggja ned fødeavdelinga i Kristiansund allereie frå hausten og senda dei fødande til Molde. Auka transporttid til fødeavdeling veit vi aukar risikoen for uheldige hendingar. Helseminister Høie kan når som helst gripa inn og gjera om vedtaket, som alle ser er gjort ut ifrå økonomi, og ikkje ut ifrå fag.

Er nedlegging av fødeavdelinga regjeringas politikk, og viss ikkje – vil statsråden snarast koma på banen og gjera om vedtaket frå føretaksstyret?»

Statsråd Bent Høie [11:37:00]: Jeg er ikke enig i premisset for spørsmålet. Fødeavdelingene i Kristiansund og i Molde har i mange år hatt store vanskeligheter med rekruttering og stabilitet i lege- og jordmorsgruppen. Dette framgår av utviklingsplanen. Der framgår det også at det til tider har vært vanskelig å innfri kvalitetskravene i veilederen Et trygt fødetilbud. Kvalitetstallene varierer for mye.

Det oppgis i utviklingsplanen at det vil være faglig krevende å la dagens drift fortsette inntil sykehuset i Nordmøre og Romsdal står klart, og at foretaket ser det som viktig å komme i gang med prosessen for å utvikle fag, arbeidsprosesser og organisering før innflytting i det nye sykehuset.

Styret i Helse Møre og Romsdal behandlet operasjonalisering av utviklingsplanen i desember 2018. Det ble vist til at det i utviklingsplanen står at prosessen med å slå sammen fødetilbudet i Molde og Kristiansund skal starte i 2019 med tanke på samling i et nytt sykehus i Nordmøre og Romsdal, og at dette vil bli fulgt opp i tråd med vedtaket.

I forbindelse med behandlingen av omstillingstiltak ble det oppgitt at det ble sett som hensiktsmessig å samle fødeavdelingene fra sommeren 2019. Styret i Helse Møre og Romsdal har nå vedtatt at fødetilbudet samles på Molde sykehus fra august 2019.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:38:27]: Det er ganske spesielt å høre statsrådens svar når de ni ordførerne som sogner til sykehuset, slåss det de kan for å sikre at fødeavdelingen består. De mener altså at det er et tap dersom fødeavdelingen flyttes fra Kristiansund. Dette er i skarp motsetning til statsrådens fortelling.

Det som er saken, er at statsråden er eier av sykehusene i Møre og Romsdal. Det er statsråden som bestemmer hvem som sitter i styret for det regionale helseforetaket, og det er det regionale helseforetaket som utnevner styrerepresentantene i Helse Møre og Romsdal. Statsråden har full kontroll over hva styrerepresentantene mener.

Jeg gjentar spørsmålet mitt: Vil statsråden akseptere styrevedtaket om å nedlegge fødeavdelingen i Kristiansund før det nye sykehuset er oppe og går og gir et bedre tilbud?

Statsråd Bent Høie [11:39:31]: Framstillingen av styringsmodellen var relativt korrekt – helt til avslutningen, at det er statsråden som bestemmer hva det enkelte styremedlem skal mene. Det er selvfølgelig ikke riktig. Jeg forventer at både styrene i de lokale helseforetakene og styrene i de regionale helseforetakene tar selvstendige beslutninger, men selvfølgelig innenfor de nasjonale rammene som er gitt, bl.a. i budsjetter og oppdragsdokumenter.

Det som var utgangspunktet for spørsmålet, var at representanten Lundteigen påstår at dette er en beslutning som bare har bakgrunn i økonomi. Som jeg viste til i mitt svar, viser offisielle kvalitetsdata, faglige vurderinger fra sykehusets side, at dette er en beslutning som også baserer seg på faglige vurderinger.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:40:34]: Min framstilling av styringsmodellen er korrekt. Hele poenget med styringsmodellen er at statsråden skal få sin vilje igjen når det gjelder de store strukturelle endringene i det enkelte sykehus.

Dette er i tillegg beskrevet i § 30 i helseforetaksloven, hvor det inngår saker av «vesentlig betydning», og der er det erfaring for at fødeavdelinger er saker av vesentlig betydning.

Vi har mange eksempler på at styremedlemmer som ikke gjennomfører statsrådens vilje, blir skiftet ut ved første anledning – det er det som er systemet. Kjernen i saken er at statsråden er enig i det som skjer. Derfor blir styremedlemmene sittende, styremedlemmene gjør en jobb som det samlede Nordmøre, ni ordførere, sier er helt feilaktig. Likevel kjører statsråden på – vil du ikke, så skal du! Er ikke dette uklokt når vi vet hvor viktig spesialisthelsetjenesten og sykehusene er for folks trygghet?

Statsråd Bent Høie [11:41:39]: Det er selvfølgelig sånn at som statsråd har jeg muligheten til å flytte vesentlige spørsmål opp i foretaksmøtet etter helseforetaksloven § 30. Det betyr ikke at alle spørsmål vil bli flyttet opp etter dette. Jeg vil minne om at dette spørsmålet, nemlig arbeidet med å etablere et felles sykehus for Nordmøre og Romsdal, har vært behandlet av meg i foretaksmøte. Jeg har gitt min tilslutning til at det skal bli ett felles sykehus for Nordmøre og Romsdal. Det betyr at arbeidet med å jobbe disse to organisasjonene sammen, etablere felles fagmiljøer, ikke kan starte på det tidspunktet bygningene står ferdig. Når man skal flytte inn i et nytt sykehus, flytter en ikke bare inn i nye bygninger, en flytter også inn i en ny organisasjon.

Presidenten: No er me i den situasjonen at det er fleire av spørjarane som ikkje har dukka opp. Det hadde seg slik at den munnlege spørjetimen vart litt tidlegare ferdig enn planlagd. Eg føreslår at statsråden set seg ned og kviler litt og bur seg, og så ser me det litt an.

– Me går då tilbake til spørsmål 6.

Spørsmål 6

Bjørnar Moxnes (R) [11:44:23]: «Ullevål sykehus har beredskapen vi er helt avhengig av hvis mange blir alvorlig skadet ved ulykker eller terror. Det er oppsikts-

vekkende nok ikke gjort en risikovurdering av hva det vil bety for beredskapen i hovedstaden, regionen og Norge å splitte opp det samlede akuttmedisinske miljøet på Ullevål.

Mener statsråden det er forsvarlig å vedta nedleggelse av Ullevål sykehus, som innebærer en oppsplitting av akuttmiljøet, uten å gjennomføre en risikovurdering av hva det vil bety for beredskapen?»

Statsråd Bent Høie [11:45:00]: Det er ikke en flytting fra Ullevål-tomten som vil være en grunn til en oppdeling av dagens akuttmiljø på Ullevål, det er det etableringen av et nytt akutt sykehus på Aker som er årsaken til. Det nye akutt sykehuset på Aker skal i tillegg til å betjene befolkningen i Groruddalen også ha ansvar for flere bydeler som i dag tilhører Ullevål. Når lokalsykehusfunksjoner inkludert akuttfunksjoner skal overføres fra Ullevål til Aker for disse bydelene, må selvfølgelig også helsepersonell overføres. Det er viktig at helsepersonellet benyttes på en best mulig måte i hovedstadsområdet, ikke minst er det viktig for resten av landet. Jeg kjenner til diskusjonen om hvorvidt det nye samlede regionsykehuset vil ha et stort nok pasientgrunnlag til å sikre forsvarlig beredskap og god akuttkompetanse. Det nye regionsykehuset er planlagt med lokalsykehusansvar for tre bydeler, med ca. 170 000 innbyggere. Det er uttalt fra enkelte at dette lokalsykehusansvaret er for lavt til å sikre akuttkompetanse ved regionsykehuset.

Helse Sør-Øst vedtok i sitt styremøte 31. januar å be Oslo universitetssykehus om å utdype planene for akutt- og traumemedisin for den valgte løsningen, dvs. ett samlet regionsykehus og ett nytt akutt sykehus på Aker. I dette arbeidet er Oslo universitetssykehus særskilt bedt om å vurdere løsningen i Oslo opp mot løsninger i andre hovedsteder.

Helse Sør-Øst er tydelige på at de vil sikre at akutt- og traumetilbudet ved et samlet regionsykehus får et stort nok pasientgrunnlag for å kunne ivareta den rollen som traumemottaket ved Ullevål har i dag.

Bjørnar Moxnes (R) [11:46:49]: Det er oppsiktsvekkende at ikke statsråden bare kan innrømme at planen hans innebærer en oppsplitting. Traumemottaket skal altså til Rikshospitalet, akutt sykehuset ellers skal til Aker sykehus.

Ved større ulykker eller terror kommer ikke pasienter inn med en merkelapp i panna om hva som feiler dem. Man trenger å ha samlet alle spesialiteter under ett tak for å kunne utrede raskt og redde liv raskt. Det har et samlet fagmiljø påpekt, med frykt for pasientbehandlingen dersom dette samlede miljøet som i dag finnes under ett tak på Ullevål, splittes, kløyves i to og flyttes delvis til Rikshospitalet og delvis til Aker. Det er planen

til Helse Sør-Øst, og det er trolig en fare for pasientsikkerheten.

Man burde analysert konsekvensene før man i så fall gikk inn for en plan. Hvorfor er statsråden imot å utrede risikovurderingen av hva dette vil bety for beredskapen, før han går god for disse planene som er farlige for pasientsikkerheten? Dette er en kløyving av akutt-sykehuset i to.

Statsråd Bent Høie [11:47:56]: Jeg håper befolkningen i Oslo, spesielt i Groruddalen, får med seg at Rødt nå driver aktiv bekjempelse av etablering av et stort, nytt akutt-sykehus på Aker. Det er bra at dette trollet endelig kommer ut i lyset, for Bjørnar Moxnes har i denne saken prøvd å ri to hester veldig lenge – å framstå som både Ullevåls sterkeste forsvarer og samtidig en forsvarer av et stort akutt-sykehus på Aker. Vel, nå er dette tydelig. Rødts prioritering er å beholde Ullevål og dermed gi befolkningen i Groruddalen et betydelig dårligere sykehusstilbud enn det som de gjeldende planene innebærer. Det håper jeg at befolkningen i Groruddalen får med seg.

Bjørnar Moxnes (R) [11:48:53]: Dette er veldig barnslig fra statsråden – oppsiktsvekkende barnslig. Vi foreslår å sette i gang med å bygge ut Aker som lokalsykehus for alle Groruddalens fire bydeler. Det vil ikke skje hvis Ullevål legges ned, for da skal man overføre tre andre bydeler fra Ullevål til Aker, bydeler som ikke er i Groruddalen. Så planene til statsråden og Helse Sør-Øst innebærer at man utsetter å la Groruddalen få tilbake Aker som lokalsykehus i mange år, kanskje først – muligens – etter 2040. Men vi foreslår i Stortinget – det ligger i komiteen, det kan Høyre stemme for – å sette i gang med å bygge ut Aker som lokalsykehuset for Alna, Bjerke, Stovner og Grorud. Det er bydelene i Groruddalen, herr statsråd – ikke Nordstrand, ikke Østensjø, ikke Søndre Nordstrand, men altså Alna, Stovner, Grorud og Bjerke. Det vil statsrådens plan sperre for, så det er han som hindrer at Groruddalen samlet kommer tilbake til Aker, ved å gå inn for en plan som innebærer utsettelse av å få Aker som lokalsykehus – som er det folk i Groruddalen ønsker seg å få tilbake, og slippe å være på Ahus, som de er i dag.

Statsråd Bent Høie [11:50:00]: Jeg forstår at representanten ønsker å skille mellom begrepene lokalsykehus og akutt-sykehus. Det er et skille som ikke eksisterer. Det er snakk om å bygge et akutt-sykehus på Aker. Det må nødvendigvis også ta imot akuttpasienter.

Representanten tar til orde for å flytte en del bydeler raskere over fra Ahus til det nye sykehuset enn det som det er grunnlag for med tanke på befolkningsutviklingen i Viken og i Akershus. Det vil i tilfelle få ganske dramatiske konsekvenser for Ahus og befolkningen i Akershus. Her viser representanten igjen at en ikke tar hensyn

til det som er befolkningens behov for sykehus og helse-tjenester i det sentrale østlandsområdet, men prøver å ri flere populistiske hester samtidig.

Presidenten: Me går til spørsmål 8.

Spørsmål 8

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Hans Inge Myrvold til helseministeren, vert teke opp av representanten Kjersti Toppe.

Kjersti Toppe (Sp) [11:51:18]: «Styret i Helse Møre og Romsdal har på styremøte 27. mars 2019 vedtatt å legge ned fødeavdelinga i Kristiansund, på tross av at ein fagleg rapport har dokumentert høgt risikonivå ved samanslåing. Det gjeld særleg risiko for manglande rekruttering og bemanning, tap av nøkkelpersonell, lang reiseveg for fødande og for beredskap og følgjeteneste. Fødande på Smøla vil no få tre timars reiseveg til fødetilbod.

Forsvarar statsråden Helse Møre og Romsdal sitt vedtak, og meiner han at fødande på Smøla overdriv avstandsulempene?»

Statsråd Bent Høie [11:52:04]: Jeg viser til at jeg i oppfølgingen av Nasjonal helse- og sykehusplan har understreket at eventuelle endringer i fødetilbudet ikke må svekke det samlede fødetilbudet. I styresaken om sammenslåing av fødetilbudet blir hensynet til å sikre kvalitet og bærekraftig faglig utvikling trukket fram som begrunnelse.

Representanten spør om de fødende på Smøla overdriver avstandsulempene. Noen fødende vil få lengre reisevei når fødeavdelingene slås sammen til én fødeavdeling ved Molde sykehus. Jeg er opptatt av at det hele tiden arbeides for at de fødende skal få en så god og trygg opplevelse av fødselen som mulig. Det viktigste for å sikre trygghet for de fødende er bl.a. god jordmorberedskap lokalt, følgetjeneste for dem som har lang reisevei, og et tett samarbeid med ambulansetjenesten. Jeg viser til at styret i Helse Møre og Romsdal i sitt vedtak har pekt på viktigheten av å prioritere kompenserende tiltak når fødeavdelingene i Kristiansund og Molde slås sammen.

Kjersti Toppe (Sp) [11:53:11]: Mitt spørsmål var om statsråden vil godta dette som skjer, og det opplever eg at svaret seier. Men eg reagerer på at han ser på dette som at det ikkje er ei svekking av det samla fødetilbudet, og at ein skal vareta kvaliteten og tryggleiken med følgjeteneste og god jordmor lokalt. Det er jo spesielt, etter mitt syn, at ein først vedtar ei samanslåing, og så skal ein finna ut om kompenserande tiltak. Ein kan ikkje halda på å styra helsetenestene sånn, for det fører faktisk til stor utryggleik ute.

No veit eg at helseministeren har vorte invitert til Smøla av dei som er opptatte av fødetilbodet. Vil statsråden ta imot den invitasjonen?

Statsråd Bent Høie [11:54:15]: Når en gjennomfører denne type prosesser, er det viktig å vurdere risiko og sårbarhet og sette inn kompenserende tiltak. Det er det jeg oppfatter at er styret i Helse Møre og Romsdals vedtak, og jeg forventer selvfølgelig at de følger dette opp.

Når det gjelder det å samle fødetilbudet i Nordmøre og Romsdal, ligger det inne som en konsekvens av beslutningen om å bygge et felles sykehus. Det å gjøre endringer underveis, fram til et nytt sykehus står ferdig, er ikke bare nødvendig, det er også riktig, nettopp fordi en ikke bare skal flytte inn i nye bygninger. En skal også flytte inn i en ny organisasjon, en skal bygge nye team sammen. Det betyr, som styret i Helse Møre og Romsdal har vedtatt i samme sak, at en selvfølgelig også må se på de funksjonene som skal være videre i Kristiansund når det nye sykehuset står ferdig.

Kjersti Toppe (Sp) [11:55:24]: For meg er det iallfall stor forskjell på å leggja ned og slå saman fødeavdelingane til Molde, og det som var eit kompromiss med det nye fellessykehuset.

Men når eg høyrer statsråden seia at det ikkje berre er ønskeleg, men nødvendig å slå saman avdelingar før eit fellessykehus står på plass, vil eg visa til ROS-analysen som låg til grunn for fellessykehusvedtaket. I punkt 5.3.2, under tiltak for å bevare fagmiljøa og kompetansen over i det nye sykehuset, står det at ein må:

«Styrke samarbeid mellom Kristiansund – Molde med det for øye å bygge opp funksjoner som skal videreføres til det nye sykehuset, ikke legge ned avdelinger som allikevel skal oppmannes i nytt sykehus.»

Det som skjer no, er det motsette. Vi har ein statsråd som står i Stortinget og forsvarar det som no skjer, stikk i strid med det som var tiltaket i ROS-analysen, som låg til grunn for heile vedtaket.

Statsråd Bent Høie [11:56:28]: Jeg tror nok at representanten og jeg leser det punktet i ROS-analysen litt ulikt. Jeg mener at nettopp den prosessen som styret nå har satt i gang, er en oppfølging av dette. Det er også viktig at en forbereder sykehusets organisasjon på det som blir den nye framtiden, med et felles sykehus, men også et sterkt distriktsmedisinsk senter i Kristiansund.

Spørsmål 9

Geir Inge Lien (Sp) [11:57:13]: «Styret i Helse Møre og Romsdal har vedtatt omfattande kuttforslag som går

ut over pasienttilbudet. Ei fødeavdeling skal leggst ned, rehabiliteringstilbod skal om mogleg overtakast av private eller kommunane, psykiatrisengeplassar vert kutta, reinhald privatisert, liggetid korta ned, og ambulansetenesta er trua. Ordførarar vel no å legge ned alle samarbeidsavtaler med helseføretaka.

Meiner statsråden at dette er måten å drive sjukehuspolitikk på – å kutte i drifta på sjukehusa og lempe kostnadene over på kommunane?»

Statsråd Bent Høie [11:57:57]: Helse Møre og Romsdal har gjennom flere år brukt mer ressurser enn budsjettene tilsier. Helse Midt-Norge har samlet sett holdt seg innenfor de økonomiske rammene, men et merforbruk i ett helseforetak vil over tid få konsekvenser for regionen samlet sett. Helse Midt-Norge har påpekt at det er helt nødvendig at styret i Helse Møre og Romsdal tar tak i de økonomiske utfordringene og ser på tiltak for å bringe driften i tråd med de økonomiske rammene.

Jeg legger selvfølgelig til grunn at omstillingstiltak gjennomføres på en slik måte at tjenesten fortsatt er forsvarelig, og at omstillingen skjer i dialog med brukere, ansatte og kommuner. Jeg har registrert at enkelte kommuner vil si opp samarbeidsavtalen med helseforetaket. Dette er en rett kommunene har etter lovgivningen. Jeg vil likevel minne om at partene har en plikt til å inngå nye samarbeidsavtaler når oppsagt avtale løper ut. Samarbeidsavtalen er et instrument for å bidra til at pasienter og brukere mottar et helhetlig tilbud om helse- og omsorgstjenester. Det er svært uheldig dersom pasienter blir skadelidende ved at samarbeidsavtaler blir sagt opp fordi en av partene ønsker å markere motstand mot funksjonsfordeling innad i sykehuset. Det vil etter min mening være å sette pasientenes beste til side – og særlig de mest sårbare pasientene, som har behov for gode pasientforløp mellom tjenestenivåene.

Geir Inge Lien (Sp) [11:59:25]: I styresak 83/14 i Helse Midt-Norge, angående nytt felles sykehus i Nordmøre og Romsdal, står det i punkt 6 at auka samhandling mellom kommunane skal leggjast opp til og finne stad.

Det vi opplever no, er at kommunestyre seier opp samarbeidsavtalane med helseføretaka. Første kommune ut var Gjemnes i går, og eg har oppfatta at det er ei sterk uro i kommunane når det gjeld avtala og den meirbelastninga som kjem på kommunane.

Kva vil statsråden gjere for å rette opp tillita i kommunane på Nordmøre igjen?

Statsråd Bent Høie [12:00:17]: Jeg forventer at Helse Møre og Romsdal og Helse Midt-Norge bidrar til at man kommer i dialog med kommunene om dette. Man

har en plikt til å ha slike samarbeidsavtaler. Det betyr at hvis samarbeidsavtaler blir sagt opp, må man starte prosessen med å lage nye samarbeidsavtaler – som man er pliktig til å ha.

Jeg forstår at det er sterke reaksjoner på de tiltakene som nå er iverksatt i Helse Møre og Romsdal, men jeg forventer også at alle parter bidrar til at man møtes igjen og kan snakke sammen – til beste for innbyggerne og pasientene i regionen.

Geir Inge Lien (Sp) [12:01:07]: Forstår ikkje ministeren at helseføretaka sin praksis med å lempe oppgaver på kommunane utan at det følger med pengar, medfører ei meirbelastning på kommunane rundt? Det vert òg ei belastning på pasientane, som er usikre på tilboda, om dei ikkje vil verte så bra. Dette går ut over dei som helsetenesta er til for, nemleg pasientane.

Vi har Mork og Aure som driv med rehabilitering i dag på ein framifrå måte – godt innarbeidde rehabiliteringstilbod som har vore der i fleire tiår. Vi har DPS-en på Sjøholt, der døgnplassane no vert bestemt nedlagde, der både storting og regjering har sagt at det skal vere ei satsing på psykiatriske tenester nær folk.

Spørsmålet vert: Vil statsråden godkjenne vedtak gjort av styret i helseføretaket i Møre og Romsdal om nedlegging av dette tilbodet?

Statsråd Bent Høie [12:02:14]: Jeg opplever ikke at styret i Helse Møre og Romsdal har vedtatt å legge ned disse to rehabiliteringsinstitusjonene, verken Mork eller Aure, men har startet et arbeid for å se på alternativer, og man ønsker også et nært samarbeid med kommunene. Jeg kommer selvfølgelig hele veien til å følge med på hvilke vedtak styret i Helse Møre og Romsdal gjør, og påse at de vedtakene de gjør, er i tråd med nasjonale føringer gitt i oppdragsdokumenter og i Nasjonal helse- og sykehusplan. Det er situasjonen nå. Jeg forventer også at partene på et tidspunkt møtes, setter seg ned og snakker sammen – til beste for innbyggerne og pasientene – fordi man er pliktig til å ha samarbeidsavtaler om pasientforløp i helsetjenesten.

Spørsmål 10

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Sigbjørn Gjelsvik til utanriksministeren, vil verta svara på av helse- og omsorgsministeren på vegner av utanriksministeren, som er bortreist.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:03:30]: «EU og Island ble 22. mars enige om at gjeldende bestemmelser i tredje energipakke ikke påvirker Islands "fulle, suverene kontroll over Islands energiresurser og deres myndighet til

å bestemme hvordan de skal bli benyttet og forvaltet. Beslutninger om strømforbindelser mellom Island og EUs elektrisitetsmarked ligger helt under de islandske myndigheters kompetanse". Norge har ikke fått noen tilsvarende erklæring fra EU.

Vil regjeringen ta initiativ til at ACER-saken behandles på nytt av Stortinget?»

Statsråd Bent Høie [12:04:09]: Jeg vil svare representanten Gjelsvik på vegne av utenriksministeren.

Stortinget ga i mars 2018 samtykke til at tredje energimarkedspakke tas inn i EØS-avtalen, etter en grundig debatt. Norge og Liechtenstein har gjennomført sine nasjonale prosesser. Spørsmålet om samtykke må også behandles av Alltinget på Island, som nå har saken til behandling.

Den islandske utenriksministeren, Gudlaugur Thor Thordarson, og EUs klima- og energikommisær, Miguel Arias Cañete, kom i mars med en felles uttalelse om EUs tredje energimarkedspakke og forholdet til Island. Uttalelsen er helt på linje med regjeringens vurderinger av det samme EØS-regelverket. Uttalelsen gjelder den samme beslutningen i EØS-komiteen fra mai 2017 om tredje energimarkedspakke med EØS-tilpasninger som lå til grunn for Stortingets behandling i mars 2018. Det er derfor ingen grunn til å legge fram saken på nytt.

Da Stortinget behandlet saken om tredje energimarkedspakke i fjor, kom det klart fram at det nasjonale regelverket om konsesjoner til strømmnett, utenlandskabler og kraftverk fortsatt skal gjelde. Noe annet har aldri vært aktuelt. Dette framkommer også av den felles uttalelsen fra Island og EU.

Uttalelsen peker på at store deler av det aktuelle energimarkedsregelverket i dag ikke har noen praktisk konsekvens for Island så lenge det islandske energisystemet er et isolert system og ikke er knyttet til EUs. Heller ikke dette er nytt. Men det er ikke slik at Island har fått unntak fra regelverket. Det skal fortsatt være det samme som for alle de tre EØS/EFTA-statene.

Uttalelsen viser også til løsningen i EØS-tilpasningene som innebærer at det fortsatt er EFTAs overvåkningsorgan, ESA, som fatter vedtak i saker som berører EØS/EFTA-statene. Byrået for samarbeid mellom energireguleringsmyndighetene, ACER, kan fatte vedtak på avgrensede områder i grensekryssende saker mellom to EU-land. For alle EØS/EFTA-statene er det ESA som skal fatte slike vedtak.

Regjeringens forslag om å innlemme tredje energimarkedspakke i EØS-avtalen baserer seg på våre norske interesser. Vi har lang erfaring med en klimavennlig energiforsyning basert på vannkraft i Norge. Vi har samarbeidet om kraftutveksling i Norden i flere årtier. Det nordiske kraftsambandet vil utfordres og svekkes der-

som regelverket som gjelder for våre nordiske samarbeidspartnere, ikke skulle gjelde for oss.

Et bredt flertall på Stortinget stilte seg bak beslutningen om å innlemme tredje energimarkedspakke i fjor. Regelverket ble vedtatt i EU i 2009 og har vært grundig vurdert gjennom lang tid. Den felles erklæringen mellom Island og EU er basert på det samme grunnlaget som Stortinget tok stilling til i mars i fjor, og rokker derfor ikke ved saken som ble behandlet i Stortinget.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:07:12]: I Norge har vi gjennom generasjoner bygd det norske samfunnet bl.a. gjennom at vi har sikret norsk eierskap og kontroll over kraftressursene. Et viktig element for Norge har også vært at vi har sørget for rimelige og stabile strømpriser, til beste for både det norske folk og norsk industri. Med EUs tredje energimarkedspakke vil vitale deler av norsk energipolitikk bli lagt under EU. Vi lar EU-byrået ACER kunne overstyre beslutninger som er fattet i Norge – som helseministeren selv viser til – i grensekryssende spørsmål som omhandler bl.a. kostnadsfordeling når det gjelder kabler.

Når en fra Stortingets side har stilt såkalt ufravikelige krav i denne saken, hvorfor har en ikke sørget for å få til en felles erklæring med EU for å få EUs forståelse av hvordan regelverket er å forstå for Norge?

Statsråd Bent Høie [12:08:18]: Dette er fordi det ikke har vært uklarhet om den forståelsen. Det er helt tydelig at det nasjonale regelverket om konsesjoner til strømmnett, utenlandskabler og kraftverk fortsatt skal gjelde, og at det er nasjonale myndigheter som har kontroll med energiresursene og hvordan de skal utnyttes. Det som representanten Gjelsvik nå egentlig inviterer til gjennom sitt oppfølgingsspørsmål, er den samme diskusjonen som var i forkant av Stortingets beslutning. Disse forholdene er avklart, og det er ikke noe i den erklæringen mellom Island og EU som skiller seg fra det som er den norske posisjonen, og det som også var grunnlaget for Stortingets beslutning.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:09:01]: Det som Stortinget gjorde 22. mars i fjor, var å tilslutte seg en beslutning i EØS-komiteen fra 5. mai 2017. Den EØS-komiteebeslutningen var det ingen forbehold til fra norsk side. Det lå heller ingen erklæringer der, verken felleserklæringer med EU eller nasjonale erklæringer fra norsk side, som en del av den beslutningen. I ettertid har det i en avtale som regjeringen har inngått med Arbeiderpartiet, blitt stilt noen såkalt ufravikelige krav. De har i ettertid blitt utvannet og sendt til EU til orientering, og det eneste EU har meldt tilbake, er at de har notert seg de norske synspunktene. Det er selvsagt ikke juridisk bindende for EU.

Dersom en mener at de kravene er helt åpenbare, dersom en mener at de skal gjelde, hvorfor har en ikke fra norsk side sørget for å få en felles erklæring med EU om denne saken og sørget for å sende den erklæringen tilbake til Stortinget for behandling?

Statsråd Bent Høie [12:10:09]: Det er fordi – som jeg også sa i mitt hovedinnlegg – dette er forhold som er avklart allerede. Det er en felles forståelse av dette regelverket, og derfor har en heller ikke sett behov for den typen felles erklæringer. Dette er tydelig, og det var også tydelig i forkant av Stortingets behandling.

Spørsmål 11

Ruth Grung (A) [12:10:44]: «Et velfungerende kapitalmarked er avgjørende for å utvikle lønnsomme bedrifter. Norge skårer høyt på kapitaltilgang, men lavt på investering. Vi trenger å utvikle ny aktivitet med potensial til gradvis å erstatte den høye verdiskapingen som petroleum står for. En god offentlig debatt om hvordan man kan få en mer effektiv kobling mellom innovative bedrifter og kapitaleiere er derfor viktig.

Hvorfor velger regjeringen ikke å fremme en stortingsmelding basert på Kapitaltilgangsutvalget, de 50 høringsinnspillene og forslagene til tiltak?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:11:22]: Jeg fikk overlevert Kapitaltilgangsutvalgets utredning, NOU 2018: 5, Kapital i omstillingens tid, i mars i fjor. Jeg er helt enig med representanten Grung i at et velfungerende kapitalmarked er avgjørende for utviklingen av lønnsomme bedrifter og prosjekter.

Utvalget mener at det norske kapitalmarkedet i hovedsak fungerer godt. De aller fleste forventet lønnsomme selskaper og prosjekter har tilgang til finansiering til en pris som reflekterer deres risiko. I tillegg mener utvalget at det er konkurranse på tilbydersiden, og myndighetene har i hovedsak fastsatt balanserte rammevilkår.

Allikevel mener utvalget at det er rom for forbedring, særlig innenfor visse delmarkeder, og at informasjonsflyten mellom investorer og bedrifter bør bedres. Utvalget kom med 46 konkrete anbefalingspunkter.

Jeg mener at utredningen gir et godt grunnlag for å vurdere kapitalmarkedet i Norge og næringslivets tilgang på kapital. I tillegg har utredningen, som representanten også nevner, vært på bred offentlig høring. Det har vært god interesse. Det kom inn over 50 hørings svar. Det har også blitt avholdt en høringskonferanse for å få økt innsikt i og forståelse for utvalgets forslag og de ulike høringsinnspillene.

Aktuelle departementer vurderer nå utvalgets anbefalinger, både i lys av høringsinnspillene som er kommet

inn, og i lys av andre pågående prosesser som er relevante. For eksempel pågår det allerede regelverksutvikling på finansmarkedsområdet, og regjeringen har satt i gang en helhetlig gjennomgang av virkemiddelapparatet.

Vi er altså i gang med å vurdere oppfølgingen av utredningen og dens mange anbefalinger. Jeg vil understreke at vi er ikke i gang med å vurdere hvordan vi skal følge det opp, men vi er i gang med å vurdere de faktiske tiltakene. Vi går med andre ord rett på utvalgets anbefalinger, ser på høringsinnspillene og vurderer hva som er egnet oppfølging på hvert enkelt punkt. Vi tar sikte på å orientere Stortinget om oppfølgingen av utredningen i forbindelse med statsbudsjettet for 2020.

Ruth Grung (A) [12:13:22]: Takk for svaret. Faktum er at norsk kapital investeres i Life Science i Sverige, i teknologi i Sverige, men den treffer ikke næringene som er i «start-up» eller på vei til utvikling i Norge. Med lang erfaring fra Stortinget vet jeg hvor viktig det er å få en offentlig debatt og forståelse, slik at det ikke blir fragmentert og bare plassert i underkapitler når vi får presentert statsbudsjettet. Spørsmålet gjentas: Er det ikke viktig å ha nettopp en helhetlig forståelse av sammenhengen mellom kapital, forskning og intelligent kapital, av hvordan disse ulike tingene fungerer sammen? Sverige har f.eks. opprettet et nytt statlig fond nettopp for å samordne. Det haster litt med å få opp ny vekstaktivitet i Norge, så spørsmålet er: Hvorfor ikke en bred offentlig debatt gjennom Stortinget?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:14:27]: Det er nettopp fordi jeg mener mange av tiltakene haster. Hvis man skal lage en stortingsmelding, må departementet først skrive stortingsmeldingen – det er jo ikke en lovproposisjon – de konkrete oppfølgningene vil komme i budsjetter, stort sett, og så skal det behandles i Stortinget. Det vil ta mye tid. Her er det mange tiltak man er enig om, og som det ikke er grunn til å forvente at det blir noe stor kontrovers rundt. Det er heller ingen automatikk i at en NOU må bli en stortingsmelding. Min vurdering har vært at det er bedre å faktisk følge opp dette, ikke bare følge opp med en stortingsmelding som innebærer at regjeringen varsler videre oppfølging.

Det at norsk kapital også investeres i utlandet, er ikke noe problem i seg selv, men det er en utfordring at vi på en del områder fortsatt har for lite kapital inn. Derfor oppretter vi f.eks. såkornfond for å kompensere for det. Vi har nå opprettet Nysnø fornybarinvesteringer, som også skal bidra til å investere i ny klimateknologi.

Ruth Grung (A) [12:15:32]: Utfordringen er nettopp at det er så fragmentert, og det er noe av det de viser til i alle disse forslagene – å se det i en helhet. For eksempel har stortingsmeldingen om helsenæringen,

som sannsynligvis blir presentert i løpet av denne uken, langsiktige investeringer lagt til grunn. Det handler om å forstå at det er kanskje ikke nok å bare ha et såkornfond, man må se om såkornfondet har effekt, og kanskje klare å ha mer dynamiske støtteordninger, for vi har god tilgang på kapital. Det er kanskje en sårbarhet at vi ikke klarer å styre den inn mot å etablere bedrifter.

Jeg spør nok en gang: Betyr det at demokratiet tar så lang tid at man velger det bort og i stedet fortsetter å gjøre det fragmentert? Er det ikke mulig, på bakgrunn av alle høringsinnspillene, å komme med noe overordnet? I hvert fall når det gjelder hovedproblemstillingene, trenger vi en offentlig debatt, og så kan nok en god del gå på et sidespor. Men hovedutfordringen er å få match mellom de innovative, «start-up»-ene, og intelligent kapital.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:16:37]: Det at regjeringen følger det opp uten en stortingsmelding, betyr jo ikke at man følger det opp fragmentert. Det er Næringsdepartementet som eier utvalget, selv om virkemidlene ligger i mange forskjellige departementer. Det betyr også at det er Næringsdepartementet som sammen med de respektive departementene koordinerer denne prosessen videre. Jeg er helt enig i at ting ofte kan bli for fragmentert, men det er nettopp derfor vi satte ned dette utvalget, og det er derfor vi følger det opp også. Noen ganger er det riktig å ha en stortingsmelding, men i dette tilfellet mener jeg en stortingsmelding ikke er nødvendig. Det er selvfølgelig sånn at alt regjeringen gjør, blir Stortinget opplyst om, og det behandles i budsjettokumenter osv., men vi følger opp dette helhetlig. Vi har ikke simpelthen fordelt det ut, og så venter vi på at noe skal skje. Vi følger opp dette fordi vi mener at kapitaltilgangen til norske virksomheter er avgjørende.

For øvrig kan det legges til at det er en rekke tiltak som foreslås. Blant annet mener utvalget på faglig grunnlag at reduksjonen av formuesskatten også kan bidra til mer kapital til norske virksomheter.

Spørsmål 12

Fra representanten Kristoffer Robin Haug til klima- og miljøministeren:

«Granavolden-plattformen lover en utredning med helhetlige forslag til tiltak og virkemidler for å oppfylle nye klimamål i 2030 og 2050 etter modell av «Klimakur». Utredningen bør bli faglig tung og politisk uavhengig, med virkemidler og tiltak for å nå nasjonale og kommunale klimamål.

Vil «nye Klimakur» følge samme mønster som den forrige fra 2010, der Miljødirektoratet ledet det sektorvi-

se arbeidet og alle grunnlags- og sluttrapporter ble offentlig tilgjengelige?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trekt tilbake.

Spørsmål 13

Ole André Myhrvold (Sp) [12:17:54]: «I oktober i fjor fikk fylkesmennene i oppdrag av Miljødirektoratet å identifisere mulige områder som kan være aktuelle for supplerende vern, med frist 1. februar i år. Fylkesmennene skal først foreslå konkrete områder, og Miljødirektoratet foretar deretter en samlet vurdering av fylkesmennenes forslag.

Når vil man starte med å involvere andre parter enn fylkesmennene i prosessen?»

Statsråd Ola Elvestuen [12:18:20]: For å ivareta norsk natur på en god måte har Stortinget sluttet seg til at det skal gjennomføres supplerende vern. Nå forbereder vi dette arbeidet. Ut fra naturfaglig kunnskap og vurderinger har fylkesmennene nå identifisert områder som kan være aktuelle for senere verneprosesser for å supplere dagens vern.

Før sommeren vil Miljødirektoratet oversende sin tilrådning til Klima- og miljødepartementet om hvilket omfang et supplerende vern bør ha, og en overordnet vurdering av hvilke samfunnsøkonomiske konsekvenser dette kan få. Deretter vil jeg på et overordnet nivå, sammen med andre berørte statsråder, avveie de naturfaglige rådene opp mot andre samfunnshensyn. Ut fra dette vil jeg ta stilling til i hvilket omfang og hvor det skal igangsettes konkrete verneprosesser. Fylkesmennene vil kunne få i oppdrag å starte dette arbeidet mot slutten av 2019 eller i 2020.

Disse verneprosessene vil skje på vanlig måte etter reglene i naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen, slik at alle berørte parter, deriblant kommunene, involveres i prosessen. Da vil også avveiningene mellom verneinteresser og andre samfunnsinteresser i de konkrete områdene gjøres.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:19:43]: Jeg hører statsrådens svar om involvering, men det er det som står i oppdragsbrevet, som gjør meg litt bekymret, for det står at det skal foregå i to faser. Man skal identifisere konkrete områder, som jeg skjønner at man er godt i gang med, som er aktuelle for supplerende vern. Deretter, i fase 2, skal departementet gi direktoratet i oppdrag å starte verneplanprosesser for de konkrete områdene. På den måten føler jeg at man hopper bukk over den medvirkningen som også bør være til stede for et suk-

sessfullt vern, fordi man allerede i fase 1 har plukket ut områder som er klare for å starte verneplanprosessene.

Så mitt spørsmål blir: Synes statsråden dette er en god måte å gå fram på overfor kommuner, grunneiere og andre forvaltningsmyndigheter, at man går rett på verneproessen?

Statsråd Ola Elvestuen [12:20:26]: Nå er det jo nettopp det vi ikke gjør; vi går ikke rett på verneproessen. Først har vi en faglig kartlegging, og det er den kartleggingen som fylkesmennene nå har gjort. Så tar Miljødirektoratet en vurdering av det, hvilke områder de mener man skal vurdere videre. Så gjør Klima- og miljødepartementet, sammen med andre departementer, en avveining av om det også er andre samfunnshensyn vi skal ivareta, før vi setter i gang de verneprosessene som blir en oppfølging av Stortingets vedtak om supplerende vern.

Da vil alle være involvert i hvert av de enkelte forslagene, i de enkelte prosessene, på helt vanlig måte – det vil grunneiere være, det vil kommunene være, og det vil også andre interesser være. Dette er starten på et arbeid, det er det naturfaglige grunnlaget, og så vil vi følge dette på vanlig vis.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:21:32]: Det er bra at man ønsker å involvere på et senere tidspunkt, men det er vel sånn, så vidt jeg har forstått, at det er fylkesmennene som nå har pekt ut områder som er aktuelle for vern. Burde ikke fylkesmennene også sørget for lokal involvering i prosessen før man sender det fra seg, nettopp for å gi en bedre inngang i verneproessen?

Jeg er fortsatt litt bekymret for det som står i punkt 2 i oppdragsbrevet, nemlig at direktoratet vil ha et oppdrag om å starte verneplanprosessene for de konkrete områdene. Men burde man ikke ha involvert andre parter tidligere, fra fylkesmennenes side? Det er det konkrete spørsmålet.

Statsråd Ola Elvestuen [12:22:07]: At representanten er bekymret for at vi skal ivareta norsk natur, er jo ikke noe nytt. Men nei, jeg mener at dette er den riktige måten å gjøre det på, at man først må ha et faglig grunnlag, som så Miljødirektoratet skal vurdere videre. Når en involverer grunneiere, kommuner og andre, er jo det ut fra hva en skal vektlegge for å gå videre, hvilke interesser en skal vektlegge, som er mye mer enn en avveining av interessemotsetninger, og som i siste instans er en politisk beslutning, på bakgrunn av de faglige prosessene en har hatt i forkant.

Spørsmål 14

Else-May Botten (A) [12:23:00]: «25 organisasjoner, med NHO, LO og Zero i spissen, står sammen med en samlet opposisjon på Stortinget bak ønsket om et CO₂-fond for næringstransport. Likevel kunne vi lese i Dagbladet den 25. mars at flere års arbeid med å få fondet på plass har strandet.

Hvorfor har statsråden latt sjansen til å redusere utslippene fra transportsektoren på en effektiv og målrettet måte gått fra seg?»

Statsråd Ola Elvestuen [12:23:33]: Regjeringen har sammen med organisasjonene diskutert mulige løsningsalternativer for et CO₂-fond for næringstransport. Regjeringen har vært villig til å diskutere flere mulige modeller for å sette opp et slikt fond og har allerede avsatt en halv milliard kroner til formålet i årets statsbudsjett. For næringslivsorganisasjonene har det imidlertid vært et absolutt krav at deres medlemmer skal få fritak for CO₂-avgift, etter modell fra NOx-fondet.

Jeg er enig med representanten Botten i at det er viktig å redusere utslippene fra transportsektoren på en effektiv og målrettet måte. Nettopp derfor er det viktig at vi ikke uthuler et av de effektive virkemidlene vi har, nemlig CO₂-avgiften. Klimapolitikken i Norge er basert på prinsippet om at forurensere skal betale. Når det koster å forurense, blir alle beslutninger som gir økte utslipp, dyrere, mens beslutninger som reduserer utslipp, blir relativt billigere. Regjeringen har slått fast at det ikke er aktuelt med et CO₂-fond der det gis fritak fra CO₂-avgiften. Vi legger opp til at det finansieres over statsbudsjettets utgiftsside.

Det er nå klart at NHO og de andre organisasjonene ikke ønsker å fortsette samtalene fordi man er uenig med regjeringen om organiseringen av fondet. Vi har vært åpne for at de kunne forvalte et bevilgningsbasert fond, men samlingen av 25 organisasjoner ønsket kun en modell etter NOx-fondet. Vi går derfor videre med et CO₂-fond innenfor rammene av Enova. I statsbudsjettet for 2019 har vi allerede satt av nærmere en halv milliard kroner til formålet.

Jeg mener ikke at vi lar sjansen gå forbi oss, tvert imot har vi midlene på plass, vi har organiseringen i orden, og vi skal komme i gang raskt med en målrettet satsing på nullutslippsteknologi i næringstransporten gjennom Enova. Jeg tror et CO₂-fond under Enova vil være et mer målrettet redskap for å redusere utslippene fra næringstransporten. Min invitasjon til næringslivet om å delta i utformingen av et fond står ved lag. Vi diskuterer gjerne ulike modeller for å ta i bruk ny teknologi for å få ned utslippene, men forutsetter at alle må betale for utslippene sine.

Else-May Botten (A) [12:25:48]: Jeg takker statsråden for svaret. Erna var jo på årskonferansen til Næringslivets Hovedorganisasjon og inviterte næringslivet til å komme med et forslag om et CO₂-fond, som man ville prøve å få etablert. Næringslivet jobbet mye med det og har svart at de ønsker å få til et CO₂-fond som er bygd etter NOx-fondets rammer. Så er diskusjonen her om Enova skal være fondet, eller om det skal være en NOx-fondpakke. Men det jeg ikke forstår, er at Erna, da hun inviterte til det, ikke var innom Finansdepartementet først og sjekket: Hva slags rammebetingelser har vi, hvilke muligheter har vi til å være fleksible her? Er det sann at statsråden egentlig ville ha forhandlet om et CO₂-fond bygd på NOx-fondet, men med ulike forhandlingsmuligheter med Finansdepartementet når det gjelder innretningen? Eller er det sann at svaret er kun Enova?

Statsråd Ola Elvestuen [12:26:52]: Vi har åpnet opp for at vi skal ha en annen organisering, utenfor Enova, men uenigheten har gått på måten man finansierer et CO₂-fond på. Organisasjonene har vært tydelige på at det må være via en avgiftslettelse når det gjelder CO₂-avgiften, mens vi mener at det må være over statsbudsjettet. Dette var også et vedtak fra revidert nasjonalbudsjett i 2017, hvor det ble gitt uttrykk for fra flertallet den gangen at et eventuelt CO₂-fond finansieres gjennom en bevilgning over statsbudsjettets utgiftsside. Så dette har vært kjente posisjoner også tidligere. Men jeg mener virkelig at med det vi nå gjør – vi har satt av midlene, en halv milliard ligger klar i Enova for å brukes overfor næringstransport – kan et CO₂-fond komme på plass mye raskere og være et effektivt virkemiddel for å få ned utslipp.

Else-May Botten (A) [12:27:58]: Jeg vil fortsatt utfordre statsråden på dette, for et CO₂-fond vil være mye mer forpliktende for næringslivet også. Det må være veldig tydelig for statsråden at vi har satt oss klimamål om å få ned 50 pst. av utslippene i transportsektoren innen 2030, og med tiltak som ikke treffer, eller som næringslivet ikke er med på, må man jo virkelig se seg i speilet og tenke at her er vi på feil kurs. Hvordan vi faktisk skal klare å nå de utslippsmålene, er utrolig viktig. Klima-Venstre har vært veldig tydelig på at man er ute etter å få ned utslippene, og med en statsråd fra Venstre i regjering har jeg store forventninger om at man både lytter til aktørene som er med og ønsker å få til dette, og i tillegg kan være tydelig på: Hva er det som skal bidra? For hva skal regjeringen gjøre for å klare å innfri det målet om man ikke tar tak i CO₂-fondet på et premiss som gjør at man faktisk får forpliktet næringslivet til dette?

Statsråd Ola Elvestuen [12:28:59]: For å være helt tydelig, og la det være helt klart: Forpliktelsen forhandler vi ikke på. Vi har flere mål, vi skal redusere våre utslipp med 40 pst. i ikke-kvotepliktig sektor sammen med EU fram mot 2030. Regjeringen har satt seg mål om å legge fram en plan om at vi skal ned 45 pst., og for transportsektoren skal vi ned 50 pst. fram mot 2030. Det er ikke en del av en forhandling. Det er en forpliktelse som vi skal ha, det skal vi gjennomføre. Og vi har nå satt i gang et CO₂-fond – det er allerede avsatt en halv milliard kroner til dette for inneværende år – som skal rettes mot tungtransport, næringstransport, for å komme i gang så raskt som mulig. Min utfordring nå er å få dette på plass så raskt som mulig og gjøre det så enkelt som vi klarer, nettopp for å få resultater innenfor alle de ulike aktørene innenfor næringstransporten. Dette virker.

Spørsmål 15

Bengt Fasteraune (Sp) [12:30:17]: «Proessen med supplerende vern er en oppfølging av Meld. St. 14 (2015–2016). Som det er beskrevet i dokumentet, er det utarbeidet i et samarbeid med andre departement. I meldingen står det at arealbruk og omdisponering av areal til f.eks. veg, boligbygging, industri og næringsformål er viktig for samfunnet, men samtidig den faktoren som har størst innvirkning på naturmangfoldet.

Hvilke andre departement har vært med å legge premisser og kriterier for denne prosessen, som allerede nå har identifisert potensielle verneområder?»

Statsråd Ola Elvestuen [12:31:04]: Bakgrunnen for arbeidet med et begrenset supplerende vern er, som representanten Fasteraune sier, naturmangfoldmeldingen, som Stortinget behandlet i 2016. Da sluttet Stortinget seg til – og jeg var som leder av energi- og miljøkomiteen også med på det – at det skal gjennomføres et begrenset supplerende vern. Som jeg nettopp svarte representanten Myhrvold, er dette nødvendig for å gi norsk natur tilstrekkelig vern.

Selv om det i dag er vernet ca. 17 pst. av Fastlands-Norge, dvs. utenom Svalbard, er ikke verneområdene representative for alle naturtyper. De ivaretar heller ikke truet natur i tilstrekkelig grad. Det er særlig lavereliggende områder i Sør-Norge, spesielt under 300 moh., som er dårlig dekket, mens fjellnatur er overrepresentert.

Som jeg nettopp svarte representanten Myhrvold, har fylkesmennene nå identifisert aktuelle områder ut fra sine naturfaglige kunnskaper og kjennskapen til naturen i sitt fylke.

Jeg understreker at jeg på et overordnet nivå vil vurdere og avveie de naturfaglige rådene opp mot andre

samfunnshensyn. Dette vil jeg selvfølgelig på vanlig måte gjøre sammen med de andre departementene. Deretter vil det bli tatt stilling til i hvilket omfang og hvor det skal igangsettes konkrete verneprosesser. I disse prosessene vil avveiningene mellom verneinteresser og andre samfunnsinteresser i de konkrete områdene gjøres.

Stortingets forutsetning om at det skal gjennomføres et begrenset suppleringsvern, vil selvfølgelig ligge til grunn.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:32:37]: Det var vel et svar som forventet, for én ting er sikkert: Det finnes ingen spor av at andre departementer i det hele tatt har vært inne i bildet i forkant av prosessen – ingen spor av verken landbruk, næring, kommune eller transport, for å nevne noe.

Fylkesmennene sender i disse dager inn til direktoratet sine lister over områder. Fylkesmannen i Innlandet har – som et eksempel – spilt inn 150 aktuelle områder for framtidige enten naturreservater, nasjonalparker eller landskapsvernområder. Innspillene er svært detaljerte.

Staten har oppnevnt flere lokale verneområdestyrer rundt omkring i landet som etter hvert har bygd opp en betydelig kompetanse på forvaltning av sine verneområder. Har de på noen som helst måte blitt brukt aktivt i denne prosessen?

Statsråd Ola Elvestuen [12:33:29]: Om de har vært brukt av fylkesmennene, om det har vært kontakt der, kjenner jeg ikke til.

Det som er viktig, er at vi er tidlig i en større prosess om supplerende vern. Dette er første ledd, hvor fylkesmennene sender inn sine naturfaglige vurderinger av hvor det kan være aktuelt, for å kartlegge den kunnskapen man har innenfor de ulike fylkene. Så vil neste runde være i Miljødirektoratet, som så kommer med en anbefaling til Klima- og miljødepartementet. Vi vil så gjøre et arbeid sammen med de andre departementene, gjøre avveininger også ved interessemotsetninger, og så komme med et forslag om hvor det bør settes i gang verneprosesser. I verneprosessen på det enkelte område vil det være et omfattende arbeid opp mot både kommuner, grunneiere og andre interessenter, som får mulighet til å framføre sin sak.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:34:31]: Det er prosessen vi snakker om her. I den meldingen som vi har referert til, står det at nøkkelen til god naturforvaltning nemlig er kommunene. Det står ganske godt beskrevet i meldingen. Kommunene er egentlig totalt utelatt i kartleggingen innenfor egen kommune. Jeg har også lagt merke til at fylkesmannen i Innlandet har vært ute i media

og satt noen spørsmålstegn ved denne prosessen, og har vel bedt om å få et møte med statsråden. Vil statsråden ta hensyn til delegasjonen av ordførere og fylkesmannen i Innlandet når de kommer med sine innspill, som garantert er svært kritiske til hvordan departementet og statsråden har lagt opp denne prosessen?

Statsråd Ola Elvestuen [12:35:21]: Fylkesmannen skal gjennomføre det oppdragsbrevet sier. Jeg forventer at man gjør det på vanlig måte. Dette er som sagt det faglige grunnlaget, som så er utgangspunktet for de framtidige vurderingene av hvilke områder man skal gå videre med. Det er tidlig, og det er en rent faglig vurdering. Deretter er det Miljødirektoratet, og så vil vi sammen med andre departementer gjøre avveininger.

Kommuner, grunneiere og andre vil bli involvert før det tas endelig beslutning om nye verneområder. Dette vil være en grundig prosess, hvor alle avveininger og alle innspill vil kunne bli framført og vurdert, før det tas endelig beslutning.

Spørsmål 16

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:36:17]: «På oppdrag fra Miljødirektoratet har Fylkesmannen i Innlandet laget en liste over aktuelle arealer med naturreservatkvaliteter og med nasjonalpark- og/eller landskapsvernkvaliteter. Lista bygger kun på rent naturfaglige kvaliteter, i tråd med oppdraget Fylkesmannen fikk. Departementet vil så vurdere om det skal utarbeides en ny nasjonalparkplan på bakgrunn av foreslåtte områder.

Hvis departementet velger å gå videre med arealene direktoratet tilrår, når vil andre samfunnsmessige vurderinger komme med?»

Statsråd Ola Elvestuen [12:36:55]: Fylkesmannen i Innlandet har, som alle de andre fylkesmennene, lagt fram en oversikt over områder som de mener kan være aktuelle for vern ut ifra en naturfaglig vurdering.

Som jeg har svart representantene Myhrvold og Fasteraune, vil jeg vurdere og avveie de naturfaglige interessene opp mot andre samfunnshensyn når jeg får Miljødirektoratets tilrådning. Dette vil jeg gjøre i nært samarbeid med de andre berørte departementene og før det tas stilling til hvilket samlet omfang det videre arbeidet med det supplerende vernet vil få.

Når det er besluttet hvilket omfang som er aktuelt for senere verneprosesser, vil disse prosessene starte i fylkene. Det vil bli høringer og involvering av grunneiere, kommuner og organisasjoner på vanlig måte. De enkelte verneforslagene vil bli vurdert opp mot andre samfunnsinteresser, først gjennom fylkesmennenes saksbe-

handling og deretter på direktorats- og departementsnivå.

Et godt eksempel på hvordan dette gjøres i praksis i enkeltsaker, er det nylige vernevedtaket for Ursvatnet i Nordland. Her mener jeg det ble gjort gode avveininger mot hensynet til bedriften Brønnøy Kalk. Veibygging for bedriften ble godt ivaretatt i verneprosessen.

Representanten Knutsdatter Strand er også opptatt av om det skal utarbeides en egen nasjonalparkplan. Det mener jeg vil være fornuftig dersom mange av områdene i suppleringsvernet viser seg å være aktuelle som nasjonalpark. Per i dag vet vi ikke hvor mange områder det kan være snakk om.

Suppleringsvernet vil kunne omfatte både opprettelse av nye verneområder, utvidelse av eksisterende og eventuelt omgjøring av vernekategori.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:38:43]: Det er verdt å trekke fram at Senterpartiet og Venstre har grunnleggende ulikt syn på naturverdier. Vi mener disse må tas i bruk. Det er ikke tegnet inn eksakte grenser på noe kart, og disse vil kunne bli justert eventuelt videre i prosessen, slik jeg har forstått det. Punktene Fylkesmannen har valgt å stedfeste på kart, må også gi et anslag for hvor store arealene skal være i neste runde.

Fase 2 er verneplanprosess, og det er behov for kontakt med de kommunene som ble omfattet av arealer som er aktuelle for vern. Hvor fort vil prosessen gå videre, og mener ikke statsråden at fagkompetanse lokalt er viktig inn i de faglige vurderingene?

Statsråd Ola Elvestuen [12:39:29]: Som jeg har sagt, er vi tidlig i denne prosessen. Jeg synes det er interessant hvis representanten mener at Senterpartiet og Venstre har grunnleggende ulikt syn på natur. Vi må bruke naturen så vi ivaretar verdien av den. Det er selve grunnlaget for den næringsutviklingen vi skal ha. Hvis Senterpartiet har motsatt syn, er det interessant.

Som jeg har sagt flere ganger, vil vi nå få Miljødirektoratets forslag. Vi skal ha en grundig diskusjon mellom de ulike departementene, og det er forventet at vi kan sette i gang fylkesmennene igjen i slutten av 2019 eller i 2020. Da vil det være omfattende høringsrunder og prosesser hvor alle skal bli hørt. Det vil være i kommunene, med grunneiere, organisasjoner og andre som vil ha innspill til hvilke områder som til slutt vil bli foreslått og besluttet vernet.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:40:33]: Jeg skal ikke stille spørsmål om statsrådens hørsel, men jeg vil bare poengtere at det var naturverdiene jeg pratet om, ikke naturen i seg selv. Det kunne vært en interessant debatt å forfølge videre ideologisk.

Jeg vil heller gå tilbake til saken. Vi mener at grunn-eierne må involveres, og lokale hensyn må være en del av vurderingene. Dette er dessuten konfliktdempende framfor at kommunene skal involveres etter at departementet har landet det. I listen for supplerende vern fase 1 ligger det to store områder i Nord-Aurdal og Vestre Slidre, bl.a. Dette er et område med mye aktivitet som aktiv stølsdrift. Området er også kjent som Stølsvidda og ble for to år siden et utvalgt kulturlandskap. Mange fryktet at det var første steg mot fredning, men lokalmiljøet ble da forsikret om at det ikke var tilfellet. Nå kommer dette. I andre sammenhenger er stølsdrift nærmest verneverdig. Hvordan vil aktiv bruk av naturen, som «støling» og matproduksjon, bli veid inn i verne vurdering-sene?

Statsråd Ola Elvestuen [12:41:36]: For det første: Dette med utvalgt kulturlandskap er en frivillig ordning som er populær mange steder, og som jeg håper også vurderes der. Ellers er det altfor tidlig å si nå i hvilke områder det vil bli vurdert videre verneprosesser. Det er ikke sånn at kommunene ikke ivaretas før departementet har bestemt seg. Departementet har definitivt ikke bestemt seg før alle høringsrunder er gjennomført og alle avveininger er vurdert. Så vil det tas en beslutning til slutt. Ellers er det ikke bare hvilke områder det er vern, men også verneformålet og forskriftene som vil være avgjørende for hva man kan tillate i et verneområde. For mange områder vil vern nettopp innebære at man ivaretar eksisterende bruk, for det er eksisterende bruk som har gitt verneverdiene som ligger der.

Spørsmål 17

Frå representanten Mona Fagerås til forsknings- og høgare utdanningsministeren:

«Kunnskapsdepartementet har i dag gitt tilskudd til å bygge 1 448 nye studentboliger. Dette er et nedslående tall, bare 40 pst. av det regjeringen selv sier de skal bygge i år. En rapport om tilskuddsordningen for studentboliger fra januar 2019 anbefaler en større endring i tilskuddsordningen for å forenkle arbeidet med studentboligbygging.

Hva gjør statsråden konkret for faktisk å få bygget det antallet studentboliger som regjeringen sier de skal bygge, og vil statsråden vurdere endringer i tilskuddsordningen for å få fart på studentboligbyggingen?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett til neste spørjetime.

Spørsmål 18

Hadia Tajik (A) [12:42:52]: «Sjølvsagt om talet på barneekteskap har gått ned globalt, så er barneekteskap framleis ein vanleg praksis. Difor er FNs berekraftsmål om å få slutt på alle barneekteskap innan 2030 svært viktig å støtte opp om. Arbeidet mot barneekteskap handlar om meir enn formelle ekteskap, det handlar òg om kunnskap om eigen kropp og rettar.

Kan statsråden gjere greie for status på kor langt han har kome med å få på plass ein strategi mot barne- og tvangsektenskap i det internasjonale arbeidet?»

Statsråd Dag-Inge Ulstein [12:43:24]: Jeg er helt enig med representanten Tajik i at det er svært viktig å støtte opp om arbeidet mot barneekteskap. Jeg vil derfor takke representanten for spørsmålet.

Regjeringen vil lansere strategien for vårt internasjonale arbeid mot skadelige skikker i løpet av 2019. Dette er et viktig ledd i å styrke vår innsats mot barne- og tvangsektenskap.

Strategien vil også omhandle arbeidet mot kjønnslemlestelse. Dette er i tråd med FNs bærekraftsmål 5.3, som omhandler avskaffelse av alle skadelige skikker, slik som barneekteskap, tidlige ekteskap, tvangsektenskap samt kvinnelig kjønnslemlestelse, innen 2030.

I tillegg til dette vil vi inkludere en tredje skadelig skikk i strategien, nemlig preferanse for gutter og diskriminering av jentebarn, et arbeid som bl.a. prioriteres av FNs befolkningsfond, UNFPA.

Når det gjelder spørsmålet om hvor langt vi har kommet, er det innen året vi skal levere på det. I tillegg vil jeg understreke viktigheten av at vi skal lære av det som er gjort, og ta høyde for de evalueringene som kommer på området.

FN, og spesielt UNFPA, som nevnt, og UNICEF er – sammen med sivilt samfunn – viktige partnere i Norges arbeid mot skadelige skikker. UNFPA og UNICEF har fellesprogrammer mot kjønnslemlestelse og barneekteskap, og evalueringer av disse to programmene ferdigstilles i disse dagene. Vi har valgt å avvente funnene fra evalueringene før strategien blir ferdigstilt.

Som representanten Tajik så presist uttrykker det i sitt spørsmål, handler dette ikke bare om formelle ekteskap, men også om kunnskap om egen kropp og retter. Arbeidet mot skadelige skikker må ses i sammenheng med den øvrige innsatsen for utdanning, global helse og likestilling – og særlig arbeidet for å fremme seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, inkludert seksualundervisning.

Samtidig som vi støtter opp om disse innsatsene, er det også viktig med målrettede tiltak for å bidra til å akselerere den globale innsatsen mot skadelige skikker.

I forrige uke kom jeg hjem fra Bangladesh og en av de store leirene der med rohingya-flyktninger. Der ser man at lovgivning har kommet på plass, men en del av de utfordringene som er i ferd med å eskalere, er nettopp knyttet til barneekteskap, som en trodde en var i ferd med å få kontroll på. Nå ser en at jenter ned i 10-11-årsalderen i et større og større omfang blir rammet av nettopp dette.

Dette er en viktig innsats, og vi skal jobbe så godt vi kan framover, og innen året skal vi altså ha det klart.

Hadia Tajik (A) [12:45:55]: Det er veldig godt å høyra at strategien vil verta lagd fram i løpet av 2019. Det er òg godt å høyra at ein jobbar ut frå at ein skal etablere eit partnarskap med frivillige organisasjonar og sivilsamfunnet. Det er klart at dei har ei viktig rolle i dette, saman med multilaterale aktørar og myndigheiter i andre land. I Noreg har Plan International Norge, og ikkje minst ungdomane deira – det sit nokon av dei på galleriet her i dag – teke opp denne saka og vore tydelege på kor viktig det er å jobba mot utbreiinga av barneekteskap rundt om i verda. Det å utfordra tradisjonelle kjønnsroller, som ofte ligg i botnen for dette, er inga enkel oppgåve, men det er høgst nødvendig for å lykkast. Korleis har statsråden tenkt å utfordra dei tradisjonelle kjønnsrollene i denne samanhengen?

Statsråd Dag-Inge Ulstein [12:46:43]: Det første som møtte meg den dagen jeg var på vei til å tiltre, var en av ungdommene fra nettopp Plan. Vi møttes på flyplassen, og jeg fikk en veldig klar melding, ungdomsorganisasjonen var her i helgen, det var nettopp barneekteskap som var satt på agendaen. Det er noe vi tar med oss i alt vi gjør i utviklingspolitikken. Jeg tror at i en tid der man har jobbet med mange av disse rettene, og i det arbeidet som er gjort over år – helt siden Kairo-konferansen, som har 25-årsjubileum nå – ser man nettopp hvor viktig den innsatsen var. Jeg tror at den planen vi legger fram, vil bli viktig nettopp for at vi kan få jobbet forskningsbasert og få enda mer effekt ut av innsatsen vi gjør på dette viktige området.

Hadia Tajik (A) [12:47:35]: Det er godt å høyra at statsråden trekkjer linjene heilt tilbake til Kairo og FNs befolkningsfond. Det er som han seier, 25 år sidan Gro Harlem Brundtland på den konferansen løfta kvinners rett til sjølvbestemd abort og ikkje minst makt over eigen kropp, òg for kvinner og jenter over heile verda. Nettopp difor kunne eg ha tenkt meg å høyra meir om korleis statsråden har tenkt å jobba. Dei sakene som handlar om seksuell og reproduktiv helse, er ofte tabu mange plassar, ein del plassar vert det opplevd å vera i strid med religion eller tradisjon. I ein del land er det òg politiske leiarar som er aktivt imot at kvinner generelt, men òg ungdom, uavhengig av kjønn, skal få den typen informasjon og ha den typen makt over sin eigen kropp. Difor treng me å vita meir om korleis statsråden har tenkt å gjera dette. Kjem Noreg til å ta leiarskap i denne samanhengen?

Statsråd Dag-Inge Ulstein [12:48:28]: Noe av det jeg er veldig glad for at vi kan si i landet vårt knyttet til dette området, er at seksualundervisning aldri kan komme tidlig nok. Det er så viktig at både jenter og gutter får kjennskap til seksualitet og egen kropp og egne rettigheter. Det er noe av det jeg har tatt med meg i møte med statsledere, det har vi hørt allerede. Det er klart at det utfordrer mange av dem. Men jeg tror vi har mange gode eksempler å ta med oss fra Norge, hvordan det har blitt bygd opp her. At det utfordrer, er vi klar over, men det betyr ikke at vi skal slutte å utfordre.

Presidenten: Den ordinære spørjetimen er dermed omme.

Sak nr. 3 [12:49:13]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandla. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 12.50.

